МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

бакалавра

на тему: **РОЗРОБКА ПОДАРУНКОВОГО АРТБУКУ «ФЛОРА ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ»**

Виконала: студентка 4 курсу, групи 6.0222-2
спеціальності 022 «Дизайн»
освітньо-професійної програми «Графічний дизайн»
Анна Сергіївна Бабич

Керівник: доцент кафедри дизайн
PhD _____ Ганна ЧЕРЕМИС

Рецензент: старший викладач кафедри дизайну
_____ Микола ПОТАПЕНКО

Запоріжжя

2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *соціальної* педагогіки і психології
Кафедра *дизайну*
Рівень вищої освіти *перший* (бакалаврський)
Спеціальність *022* «Дизайн»
Освітньо-професійна програма «Графічний дизайн»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри дизайну
_____Ганна ЧЕМЕРИС
«_____» _____20__ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Бабич Анна Сергіївна

1. Тема роботи: *Розробка подарункового артбуку «Флора областей України»* науковий керівник роботи *доцент кафедри дизайн PhD Чемерис Г. Ю* затверджені наказом № 376-с ЗНУ від *24.02.2026*
2. Строк подання студентом роботи: 10.06.2026
3. Вихідні дані до роботи: *фотофіксація флори за територіальним поділом України.*
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що належить розробити): *Роль артбуку в еволюції літературного розвитку, класифікація артбуків і їх характерні риси, колір, види кольорових гам, аналіз артбуків, присвячених флорі та флористиці, формування ідеї створення артбуку, технічна реалізація, візуалізація проєкту та підготовка макету до друку.*
5. Перелік графічного матеріалу: *Презентація, демонстраційна графіка, файл артбуку*

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали консультанта	Дата, підпис	
		Надано	Отримано

7. Дата видачі завдання: 10.02.2026

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання	Примітка
1.	Початок роботи.Організаційна інформація.	лютий 2026	
2.	Аналіз теми. Провести дослідження об’єкту теми.	лютий 2026	
3.	Проведення проєктування: ескізування, розробка концепту графічної форми.	березень 2026	
4.	Візуалізація та практична реалізація графічних елементів	лютий 2026 - травень 2026	
5.	Участь у науковій конференції «Молода наука».	березень – квітень 2025	
6.	Завершення створення проєкту. Підготовка презентації артбуку для передзахисту.	травень 2026	
7.	**Попередній захист** кваліфікаційної роботи на кафедрі.	травень 2026	
8.	Усунення зауважень за результатами передзахисту, доопрацювання роботи.	травень 2026	
9.	Проходження нормоконтролю.	травень 2026	
10.	Рецензування кваліфікаційної роботи. Отримання рецензії.	червень 2026	
11.	Подання роботи на антиплагіат	червень 2026	
12.	Подання роботи і рецензії науковому керівникові на підготовку відгуку.	червень 2026	
13.	Отримання допуску до захисту. Подання всіх матеріалів кваліфікаційної роботи на кафедру.	червень 2026	
14.	**Захист кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.**	червень 2026	

Студент _____ *Анна БАБИЧ*
(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник роботи _____ *Ганна ЧЕМЕРИС*
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ *Ганна ЧЕМЕРИС*
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Бабич А. С. Розробка подарункового артбуку «Флора областей України» : кваліфікаційна робота бакалавра спеціальності 022 «Дизайн» освітньо-професійної програми «Графічний дизайн» / наук. керівник, PhD, доц. Г. Ю. Чемерис. Запоріжжя : ЗНУ, 2026. 78 с.

UA : Робота викладена на 78 сторінках друкованого тексту. Перелік посилань включає 50 джерел. Об’єкт дослідження:друковані видання. Предмет дослідження: артбук. Мета дослідження: розробити артбук «Флора областей України», який представляє рідкісні рослини областей України через художню інтерпретацію та інформаційну подачу, сприяючи екологічній просвіті. В роботі розглянуто створення перших артбуків їх еволюція, класифікація та характерні риси, аналіз аналогів артбуків, процес розробки дизайну.

Ключові слова: артбук, ілюстрації, подарункове видання, флора України, ботанічна ілюстрація, еко-естетика, природна спадщина.

Babych A. S. Development of a Gift Art Book «Flora of Ukraine's Regions» : Bachelor’s thesis, specialty 022 «Design», Educational and Professional Program «Graphic Design» / Sci. adv. PhD, Asoc. Prof. H. Yu. Chemerys. Zaporizhzhia: ZNU, 2026. 78 p.

EN : The work is presented on 78 pages of printed text. The list of links includes 50 sources. Object of research: printed publications. Subject of research: art book. Purpose of research: to develop an art book “Flora of Ukraine regions”, which presents rare plants of the regions of Ukraine through artistic interpretation and information presentation, contributing to environmental education. The work considers the creation of the first art books, their evolution, classification and characteristic features, analysis of art book analogues, and the design development process.

Key words: art book, illustrations, gift edition, flora of Ukraine, botanical illustration, eco-aesthetics, natural heritage.

Апробація кваліфікаційної роботи:
1. Черкашина А. С. [дівоче прізвище], Барабаш В. А. Артбуки про природу: поєднання науки та мистецтва в ілюстраціях флори. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2025» :* ЗНУ, 2025. Т. 3.

ЗМІСТ

ВСТУП.....6

РОЗДІЛ І АРТБУК ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....9

1.1 Роль артбуку в еволюції літературного розвитку..... 9

1.2 Класифікація артбуків і їх характерні риси.....17

1.3 Колір. Види кольорових гам..... 28

РОЗДІЛ ІІ РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ АРТБУКУ..... 35

2.1 Аналіз арбуків, присвячених флорі та флористиці..... 35

2.2 Формування ідеї створення артбуку..... 44

2.3 Технічна реалізація.....49

2.4 Візуалізація проєкту та підготовка макету до друку.....54

ВИСНОВКИ.....62

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 65

ДОДАТКИ.....70

ВСТУП

Актуальність теми. У межах сучасного мистецтвознавства артбук визначається як мистецький об'єкт, у якому змістовна частина реалізується через єдність художнього оформлення та конструктивних особливостей книги. Упродовж століть воно трансформувалось – від сувоїв і рукописів до сучасних друкованих та цифрових видань. І хоча сьогодні дедалі більше інформації споживається в електронному вигляді, друкована книга зберігає свою привабливість, особливо коли йдеться про унікальні, естетично оформлені видання, як-от артбуки. Вони не лише передають інформацію, а й створюють атмосферу, враження, настрій – завдяки гармонійному поєднанню тексту, графіки, кольору й композиції.

Артбук – це особливий формат не періодичного видання, у якому головну роль відіграє візуальна складова. Його зміст може охоплювати найрізноманітніші теми: мистецтво, міфологію, історію, природу, кінематограф, ігрову індустрію, моду тощо. Він дає змогу не просто передати факти, а створити цілісний візуальний світ, що занурює читача у вибрану тему. Артбук – це одночасно довідник, альбом і витвір дизайну, що часто стає об'єктом колекціонування, збереженням пам’яті або інструментом візуальної комунікації.

Сьогодні артбуки активно сприяють популяризації книжкової культури серед молоді, адже подають матеріал у доступному, емоційно залученому форматі. З розвитком креативних індустрій та візуального мислення, попит на подібну продукцію стрімко зростає. Сучасна людина краще сприймає інформацію через образ, тому візуалізація стала ключем до зацікавлення аудиторії. У цьому контексті артбук виступає важливим носієм як естетики, так і знань, поєднуючи в собі функції пізнавального ресурсу та художнього об'єкта.

Актуальність створення артбуку «Флора областей України» зумовлена необхідністю збереження, популяризації та візуального осмислення унікального рослинного світу України. Кожна область нашої країни має власну природну родзинку – рідкісні види рослин, ендеміки, зникаючі або маловідомі

представники флори, занесені до Червоної книги. Сучасні виклики – збройний конфлікт, зміни клімату, урбанізація – значно загрожують екосистемам. Саме тому особливо важливо акцентувати увагу на красі та цінності природного багатства через доступні і привабливі форми комунікації, як-от артбук.

Унікальність цього артбуку полягає у поділі за адміністративно-територіальними одиницями: для кожного регіону підібрано характерні рідкісні рослини, які зображуються у вигляді авторських ілюстрацій з супровідними поясненнями про зовнішній вигляд, середовище зростання, цінність і користь для природи чи людини. Такий підхід дозволяє не лише подати інформацію системно, а й підсилити почуття локальної ідентичності й національної гордості. Видання може використовуватись як освітній, просвітницький, культурний або подарунковий продукт.

Таким чином, створення артбуку «Флора областей України» – це не лише дизайнерське завдання, а й культурна ініціатива, спрямована на підвищення екологічної обізнаності, любові до рідного краю й підтримку інтересу до друкованої продукції серед сучасного покоління.

Об’єкт дослідження – друковані видання.

Предмет дослідження – артбук.

Мета роботи – розробити артбук «Флора областей України», який представляє рідкісні рослини областей України через художню інтерпретацію та інформаційну подачу, сприяючи екологічній просвіті.

Виходячи з формулювання об’єкту, предмету та мети дослідження необхідно виконати наступні **завдання**:

1. Дослідити ключові поняття, що стосуються теми дослідження;

2. Простежити еволюцію артбуку, виявити основні історичні етапи розвитку та визначити його актуальність у сучасному середовищі;

3. Сформулювати типові риси, стилістичні прийоми та художні підходи, характерні для оформлення ілюстрованих друкованих видань;

4.Дослідити готові артбуки для пошуку кращих аналогів.

5. Створити авторські ілюстрації, які формують візуальний стиль майбутнього видання;

6. Розробити повноцінний візуальний концепт артбуку, включаючи графічне оформлення, композиційне рішення та верстку.

Структура пояснювальної записки. Пояснювальна записка складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних літературних джерел і додатків. Обсяг кваліфікаційної роботи становить 78 сторінок, 20 ілюстрацій, 50 — літературні джерела. Обсяг основної частини кваліфікаційної роботи становить 55 сторінки. За темою роботи написано 1 стаття, опубліковано 1 теза доповіді на конференції.

РОЗДІЛ І
АРТБУК ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.1 Роль артбуку в еволюції літературного розвитку

Артбук – це книга, яка одночасно є витвором мистецтва. Це може бути як ілюстрована книга, щоденник художника, колаж, фотоальбом, графічний роман або навіть рукотворна композиція з елементами тексту, живопису, друку, тканини, фотографії тощо. Артбук може існувати в єдиному екземплярі або мати обмежений тираж.

Відповідно до ДСТУ 3017:2015, видання розглядається як документ, призначений для поширення інформації, що дало можливість розширити традиційне розуміння книги та створити передумови для появи нових художніх форм, зокрема артбуку. У процесі еволюції літературного розвитку артбук став особливим видом видання, у якому поєднуються текстова, візуальна та дизайнерська складові, формуючи цілісний мистецький об’єкт [11].

Хоча термін «артбук» з’явився лише у XX столітті, сам підхід до книги як мистецького об’єкта існує вже століттями. У середньовіччі створювалися ілюміновані манускрипти – книги, прикрашені золоченням, малюнками, ініціалами, декоративними елементами. Вони вже тоді об'єднували літературу з мистецтвом. Пізніше, в епоху Відродження, рукописні книги, щоденники мандрівників, наукові нотатки теж часто оформлювалися з великою увагою до візуального оформлення [10].

Проте справжній прорив відбувся у XX столітті з появою авангардних мистецьких течій. Такі напрями, як футуризм, дадаїзм, сюрреалізм, внесли в літературу елементи гри, колажу, типографічного експерименту. Поети та художники почали експериментувати з формою книжки, перетворюючи її на самостійний художній жест. Наприклад, футуристи використовували нестандартні шрифти, розміщували текст по спіралі або хаотично на сторінках, розривали граматичні правила [41].

Роль артбуку в еволюції літератури полягає в кількох ключових аспектах: Артбук порушує традиційне уявлення про книжкову форму та структуру. Завдяки цьому з'являються нові способи подачі тексту – інтерактивні, візуально-орієнтовані. Він поєднує літературу, живопис, графіку, фотографію. Це створює глибше емоційне сприйняття та багаторівневу інтерпретацію твору [5].

Артбук вносить значні зміни у традиційне розуміння літератури. Він розширює межі книжкової культури й пропонує нові способи комунікації між автором і читачем [48]. Для багатьох митців артбук є інструментом внутрішнього діалогу. Він дозволяє поєднувати слова й образи в унікальному авторському стилі [19].

В умовах візуального перенасичення сучасності артбуки приваблюють читачів, особливо молодь, що звикла до яскравої подачі інформації. Артбук повертає фізичній книзі її художню й тактильну цінність, що є важливим явищем у цифрову епоху [22].

Як зазначає Г. Б. Листвак, «книга художника» стала особливим видавничим продуктом, у якому поєднуються мистецтво, дизайн і авторське бачення, що суттєво вплинуло на трансформацію традиційної книги у сучасному культурному просторі [21]. О. Максименко характеризує артбук як «книгу вільної поведінки», що руйнує класичні видавничі стандарти та дозволяє митцям експериментувати з формою, матеріалами й способами взаємодії з читачем [22], тоді як Ю. Мельничина підкреслює, що головною особливістю артбуків є їхня унікальність, концептуальність і поєднання літературної та візуальної складових в одному мистецькому об'єкті [23].

Серед відомих прикладів можна назвати артбуки художників та письменників:

Вільям Блейк у XVIII столітті створював ілюстровані поетичні книги (*див. рис. 1.1*).

Рисунок 1.1 – Ілюстративні поетичні книги В. Блейк

Марсель Дюшан створив концептуальний артбук Boîte-en-valise (*див. рис. 1.2*)., який став новим підходом до архівування творчості;

Рисунок 1.2 -Артбук М. Люшан «Boîte-en-valise»[44]

У сучасності артбуки створюють такі митці, як Нік Банток (Гріффін і Сабіна) (*див. рис. 1.3*), Шон Тен (Прибуття)(*див. рис. 1.4*) [39].

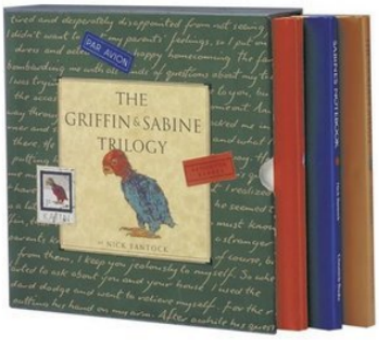

Рисунок 1.3 – Сучасний артбук Н. Банток «Гріффін і Сабіна» [39]

Рисунок 1.4 – Сучасний артбук Шон Тен «Прибуття» [34]

В Україні артбук теж має свої вияви:

Авторські книги Оксани Була (*див. рис. 1.5*)[6].

Рисунок 1.5 – Авторські книги Оксани Була [6]

Проєкт «Артбук. Війна» (*див. рис. 1.6*)., в якому митці осмислювали реалії війни через зображення й слова [32];

Рисунок 1.6 - Проєкт «Артбук. Війна» [32]

Артбук – це не просто книга, а нова форма мистецького висловлення, яка змінює наше уявлення про літературу, читання та інтерпретацію тексту. У сучасному культурному контексті артбуки відіграють 13 важливу роль у розвитку літератури, відкриваючи нові горизонти для митців і читачів.

У звичній літературі текст є основним носієм змісту, а ілюстрації – лише супровід. В артбуку ж образ і текст співіснують на рівних. Іноді зображення може передати те, що неможливо описати словами. Таким чином, формується новий тип читання – візуально-смислове [19].

Соціальна функція артбуку полягає передусім у його здатності відображати й осмислювати актуальні проблеми суспільства через поєднання візуального та текстового компонентів. На відміну від традиційної книги, артбук впливає не лише на раціональне сприйняття, а й на емоції читача, що робить його ефективним засобом комунікації складних соціальних тем. Через

образи, символи, кольори та композицію митець може передати переживання, які складно виразити словами, зокрема досвід війни, втрати, міграції чи соціальної нерівності [22].

Важливою є також роль артбуку як інструменту формування суспільного діалогу. Він здатен привертати увагу до проблем, які часто залишаються поза межами масової культури, та стимулювати обговорення серед різних аудиторій [14]. Завдяки своїй нестандартній формі артбук зацікавлює ширше коло читачів, зокрема молодь, і сприяє поширенню соціально значущих ідей у доступній і візуально привабливий формі [8].

Крім того, артбук виконує функцію збереження та трансляції культурної пам’яті. Через візуальні образи, стилістику та символіку він може репрезентувати історичний досвід, традиції та ідентичність певного народу або спільноти. У сучасному українському контексті артбуки часто стають засобом художнього осмислення подій війни, відображення національного спротиву та збереження культурної спадщини [2].

Не менш важливою є освітня функція артбуку, яка проявляється у розвитку критичного мислення, візуальної грамотності та здатності до інтерпретації. Взаємодія з артбуком вимагає від читача активної участі, аналізу та особистісного осмислення змісту, що сприяє глибшому розумінню як мистецтва, так і соціальних процесів [36]. Таким чином, артбук виступає не лише мистецьким об’єктом, а й важливим соціокультурним інструментом впливу [18]. Артбук часто позбавлений традиційної структури: сюжетної лінії, розділів, вступу та висновку [38]. Читач може взаємодіяти з ним у будь-якому порядку, інтерпретувати елементи самостійно. У цифрову епоху артбук стає противагою електронним текстам. Він – тактильний, матеріальний, унікальний. Змушує читача звернути увагу на форму, обкладинку, текстуру паперу, запах фарби. Це повертає інтерес до самої сутності книги як об’єкта [21]. Сучасний артбук може поєднувати не лише слово й зображення, а й відео, звук (через QR-коди), 3D-елементи, вставки з тканини, металу, дерева. Це вже не просто книга, а мультимедійна платформа [1].

Артбук – це яскравий приклад того, як література адаптується, змінюється, зростає, вступаючи в діалог з іншими видами мистецтва. Він кидає виклик стандартам, розмиває межі жанрів, ставить під сумнів правила – і водночас створює нові можливості для самовираження [5]. Тому артбук не лише доповнює літературний процес, а й стимулює його розвиток, оновлюючи способи комунікації між автором, читачем і мистецтвом у цілому [30].

Артбук як явище став відповіддю на потребу поєднання естетичного та інтелектуального у друкованому слові. У той час як традиційна література звертається насамперед до логіки, лінійного читання та раціонального осмислення, артбук апелює до емоцій, інтуїції, особистісного сприйняття образів [45]. Такий підхід дозволяє глибше зануритись у тему, не лише через слова, а й через візуальні сигнали, ритм композиції, фактуру сторінки. Це робить артбук унікальним інструментом комунікації, що поєднує силу художнього задуму з гнучкістю інтерпретації [9].

У межах еволюції книжкового дизайну артбук виступає одночасно продуктом і провокатором змін. Він часто ігнорує шаблони, зокрема традиційні типографські сітки, формат сторінки, правила верстки. Натомість автори свідомо створюють «непередбачуваний простір» для читача – простір, де кожен розгорт несе новий візуальний і змістовий виклик. Це формує іншу читацьку динаміку: повільнішу, уважнішу, більш особистісну. Такий формат особливо цінний у добу швидкого споживання інформації, коли зростає потреба в глибшому, сенсотворчому досвіді читання [3].

Крім того, артбуки відіграють важливу роль у збереженні й репрезентації культурної спадщини. Вони стають платформою для візуального осмислення етнічних, регіональних, історичних тем, зокрема флори, архітектури, фольклору, ремесел. В українському контексті артбук дозволяє осмислити національну ідентичність через образ, символ, візуальний код. Зокрема, у темі флористичної спадщини кожен регіон України має свій візуальний «голос», і саме артбук дає змогу його не лише побачити, а й прочитати [2].

Варто зазначити, що артбуки мають велике значення і для мистецької освіти. Вони навчають бачити взаємозв’язки між словом і зображенням, працювати з асоціаціями, створювати емоційно насичений візуальний контент. У процесі створення артбуку студент чи художник занурюється в аналіз теми на різних рівнях – змістовому, естетичному, технічному. Це сприяє формуванню аналітичного й креативного мислення, розвитку візуальної грамотності й міждисциплінарних навичок [10].

Артбук відіграє важливу роль в еволюції літературного розвитку, оскільки поєднує у собі літературу, візуальне мистецтво та авторське художнє висловлювання. У другій половині ХХ століття книга перестала бути лише носієм тексту і перетворилася на самостійний мистецький об’єкт, що сприяло формуванню сучасного поняття артбуку. Цей медіум дозволив художникам і авторам вільно презентувати власні ідеї без прив’язки до традиційних видавничих чи виставкових форматів. Завдяки цьому артбук став альтернативним способом поширення творчості та інструментом децентралізації мистецького простору. Особливістю артбуку є його тактильність і безпосередня взаємодія з читачем, адже такий об’єкт потрібно не лише читати, а й переглядати, торкатися, гортати, сприймаючи його як цілісний художній твір. Водночас артбук розширив межі літератури, інтегрувавши у неї елементи графіки, фотографії, дизайну, концептуального мистецтва та авторського оформлення. Саме тому сучасний артбук розглядається не лише як книга, а як форма творчої комунікації, що поєднує інтелектуальний зміст, художню концепцію та індивідуальний стиль автора [41].

Важливою особливістю артбуку є його здатність виступати засобом саморефлексії та особистісного вираження автора. Через поєднання тексту, образу та матеріалу митець може передавати складні внутрішні стани, переживання та ідеї, які важко відтворити в межах традиційного літературного жанру. Така синтетична форма дозволяє створювати унікальні наративи, де кожен елемент має символічне значення та впливає на загальне сприйняття твору, формуючи глибокий емоційний зв’язок з читачем [21].

Крім того, артбук відіграє важливу роль у розвитку креативних індустрій, оскільки поєднує різні види мистецтва та відкриває нові можливості для міждисциплінарної співпраці. Художники, дизайнери, письменники, фотографи та інші митці можуть об’єднувати свої зусилля для створення спільних проєктів, що сприяє появі інноваційних форм культурного продукту. У цьому контексті артбук стає не лише мистецьким об’єктом, а й інструментом культурного виробництва, який відображає сучасні тенденції розвитку суспільства [8].

Окремої уваги заслуговує вплив артбуку на читача, зокрема на формування його естетичних уподобань та критичного мислення. Взаємодія з таким типом книги вимагає більшої концентрації, уважності та здатності до інтерпретації, що сприяє розвитку аналітичних навичок. Читач не отримує готового смислу, а формує його самостійно, спираючись на власний досвід і сприйняття. Таким чином, артбук стимулює активне мислення та розширює горизонти розуміння мистецтва і літератури в цілому [22].

Загалом, артбук став невіддільною частиною еволюції літературного процесу, який перестає бути суто текстовим. Він об’єднує елементи дизайну, ілюстрації, живопису, фотографії, а подекуди навіть новітніх технологій. У час, коли книга більше не змагається з екранами, а шукає свою унікальну нішу, артбук повертає друкованому виданню статус об’єкта мистецтва – індивідуального, чуттєвого, цінного. Його роль у сучасній культурі зростає, адже він відкриває нові горизонти для творчості, читання й самовираження.

1.2 Класифікація артбуків і їх характерні риси

Артбуки можна класифікувати за кількома критеріями: за способом виготовлення, за змістом, за формою, за призначенням. Ця багатогранність дозволяє художникам, дизайнерам і дослідникам обирати найвідповіднішу форму для реалізації своїх ідей.

Артбуки класифікують як артбук-інсталяцію, артбук як видавничий продукт та артбук як експеримент, кожен із яких має власні особливості форми, способу виготовлення та взаємодії з аудиторією. Їх характерними рисами є креативне оформлення, використання незвичних матеріалів, поєднання мистецтва й книжкової форми, обмежений наклад та орієнтація на вузьке коло читачів із високими естетичними потребами [15].

M. Clarke визначає artists' books як особливу форму мистецьких видань, у яких книга виступає не лише носієм інформації, а самостійним художнім твором [40]. J. Drucker підкреслює, що артбуки характеризуються експериментальністю форми, поєднанням тексту, зображення, типографіки та авторської концепції, завдяки чому вони виходять за межі традиційного книговидання [41]. Водночас S. Milchevych та N. Zhuk акцентують увагу на розвитку комерційних артбуків, для яких характерні стилістична цілісність, використання концепт-артів, дизайнерських елементів, ексклюзивних матеріалів і тематичне спрямування, пов'язане з певним брендом або творчим продуктом [46]. Таким чином, сучасні артбуки можна класифікувати не лише за формою та способом виготовлення, а й за функціональним призначенням, художньою концепцією та рівнем взаємодії з аудиторією.

Історична еволюція класифікації артбуків тісно пов'язана із загальним розвитком книги як мистецького об'єкта. На ранніх етапах, ще до появи самого терміна «артбук», подібні видання не мали чіткої класифікації й розглядалися переважно крізь призму техніки виконання або матеріалу. Ілюміновані манускрипти, авторські щоденники чи ілюстровані рукописи оцінювалися як окремі витвори мистецтва, але не систематизувались за сучасними критеріями. У цей період головна увага приділялася естетичній цінності та майстерності виконання, а не структурному поділу на типи [40].

У XX столітті, з розвитком авангардних мистецьких напрямів, виникла потреба у більш чіткому осмисленні та класифікації артбуків. Художники почали активно експериментувати з формою, змістом і способом подачі матеріалу, що зумовило появу нових критеріїв поділу. Саме тоді артбуки почали

класифікувати за змістом (концептуальні, документальні), формою (традиційні та об’єктні), а також за способом створення (авторські та тиражні). Класифікація стала необхідним інструментом для аналізу цього багатогранного явища, яке вже виходило за межі класичної книжкової культури [41].

У сучасному мистецтвознавстві класифікація артбуків набула ще більшої складності та багатовимірності. До традиційних критеріїв додалися нові – функціональні, комунікативні, технологічні та аудиторні. Зокрема, з’явилися цифрові та гібридні артбуки, інтерактивні форми, що поєднують друковані й мультимедійні елементи. Таким чином, класифікація перестала бути статичною і перетворилася на динамічну систему, яка постійно змінюється відповідно до розвитку технологій, мистецьких практик і культурних потреб суспільства [31].

Авторські (унікальні) артбуки – це індивідуальні, часто ручної роботи видання, які існують в одному або кількох примірниках. Вони мають виражену авторську ідею й неповторну естетику. Такі артбуки зазвичай не тиражуються. Вони можуть бути створені з тканини, дерева, картону, бути повністю ручно оформлені, розмальовані або навіть написані від руки. Кожен елемент у такому артбуці – результат індивідуального вибору автора: шрифт, фактура паперу, форма сторінок, колірна палітра. Такі артбуки часто схожі на щоденники, художні зошити, емоційні колажі або візуальні сповіді. Їх головна функція – творче самовираження [21].

Тиражні артбуки – це артбуки, видані у поліграфічний спосіб, зазвичай обмеженим накладом, але з дотриманням високих стандартів художньої якості. Вони можуть бути виготовлені офсетним друком, мати тверду палітурку, ламіновані сторінки, друк на дизайнерському папері. Незважаючи на технічне відтворення, такі видання не втрачають своєї мистецької цінності. Вони можуть бути доступними для ширшої аудиторії і використовуються як подарункові або презентаційні екземпляри [1].

Тематичні артбуки присвячені конкретній темі: флора певного регіону, музична спадщина, етнографія, архітектура, традиційний одяг, кухня тощо. Вони поєднують дослідницький матеріал із візуально-художньою

інтерпретацією. Наприклад, артбук «Флора областей України» може містити ботанічні ілюстрації, короткі наукові або популярні тексти, дизайнерські композиції з гербаріями, фотографіями рослин, віршами чи легендами, пов’язаними з природою.

Концептуальні артбуки зосереджуються на передачі ідеї або філософського бачення. Вони можуть бути метафоричними, незрозумілими з першого погляду, але водночас надзвичайно глибокими. У таких артбуках автори можуть гратися зі змістом, формою, послідовністю сторінок, навіть з темпом «читання». Наприклад, про пам’ять, втрату чи ідентичність може бути створений у формі розірваного щоденника, фрагментів фотографій, які поєднуються в нові смисли [30].

Документальні артбуки мають хронікальний або репортажний характер. Вони фіксують певні події, явища, процеси. Такий артбук може містити фотографії з подій, витяги з новин, листи, свідчення очевидців. Наприклад, «Війна» або артбук «Революція Гідності» має не лише естетичну функцію, а й історико-документальну, працюючи як засіб збереження пам’яті.

Літературно-художні артбуки поєднують текстові елементи – вірші, прозу, уривки з листів, казок або пісень – із візуальним оформленням. Це можуть бути збірки поезій із ілюстраціями, артбуки-пісенники, книжки-алюзії на фольклор. Тут текст і образ однаково важливі, і разом вони створюють новий художній простір [30].

Артбуки можуть мати традиційну книжкову форму – з палітуркою, сторінками, розворотами, змістом – або ж зовсім нестандартну. Наприклад, книга-гармошка (лепорелло), яка розкладається в один довгий аркуш; книга-об’єкт, що складається з коробки, всередині якої лежать зібрані артефакти; цифровий артбук, що містить QR-коди або елементи доповненої реальності (AR). Усе це розширює можливості візуального мистецтва й дозволяє експериментувати з читанням та сприйняттям інформації [41].

Подарункові артбуки – це видання, створені для офіційних, дипломатичних або урочистих подій. Вони мають високий рівень дизайну, часто

друкуються на якісному папері, з ілюстраціями, тисненням, декоративними елементами. Їх завдання – репрезентувати культуру, націю, мистецтво у найкращому вигляді.

Освітні артбуки спрямовані на популяризацію знань через мистецтво. Вони можуть бути розраховані на школярів, студентів, дітей чи дорослих. Такі артбуки часто інтерактивні: мають завдання, елементи гри, додаткові матеріали, малюнки для розфарбовування тощо.

Виставкові артбуки – це каталоги або художні супроводи до виставок і проектів. Вони залишають слід у пам'яті про мистецький проект, зберігають зображення експонатів, авторські тексти, концепції. Водночас, вони можуть самі бути мистецькими об'єктам [26].

Артбук має низку унікальних рис, що вирізняють його з-поміж інших типів видань.

По-перше, це візуальна експресивність. Образ, колір, композиція, ритм сторінок – усе це впливає на емоційне сприйняття не менше, ніж текст. Артбук – це «читання» очима і серцем.

По-друге, матеріальна образність – важлива деталь. У артбуках часто використовуються незвичайні матеріали: дизайнерський папір, картон, тканини, прозорі плівки, металеві елементи, вирізані фігури. Форма, текстура, вага, запах – усе це створює багато чуттєвий досвід.

Третьою рисою є авторський почерк. Артбук – це завжди індивідуальний витвір, навіть якщо він друкується серійно. Його структура, стиль, вибір теми – результат особистого погляду на світ. Це форма візуального есе [21].

Також артбук відзначається міждисциплінарністю: він може поєднувати елементи живопису, графіки, поезії, фотографії, театру, іноді – цифрових технологій. Така багатовекторність дозволяє глибше осмислювати явища культури й передавати складні змісти.

І нарешті, структурна відкритість – артбук не завжди має початок і кінець, його можна перегортати навмання, читати фрагментами, споглядати. Він

розрахований на співпереживання, на індивідуальне проживання мистецького досвіду.

Ще одним критерієм класифікації є тип взаємодії з читачем. Артбуки можуть бути як пасивними, створеними для споглядання та читання, так і інтерактивними – тими, що спонукають глядача торкатися, розгортати, відкривати приховані елементи або навіть змінювати структуру книги. Інтерактивні артбуки залучають читача до творчого процесу, роблячи його співучасником творення змісту. Такі книги можуть включати вставки, кишеньки, рухомі елементи, віконця, механізми розгортання тощо (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 - Класифікація артбуків

Критерій класифікації	Тип артбуку	Характерні риси
За способом виготовлення	Авторський (унікальний)	Ручна робота, один або кілька примірників, унікальна естетика, нестандартні матеріали
	Тиражний	Друкований обмеженим накладом, висока якість поліграфії, мистецька цінність
За змістом	Тематичний	Присвячений певній темі (флора, архітектура, культура), має дослідницький матеріал
	Концептуальний	Побудований на метафорах, філософських образах, часто абстрактний
	Документальний	Містить фактичні дані, фото, свідчення, працює як візуальний архів
	Літературно-художній	Поєднує текст і візуалізацію (вірші, казки, пісні з ілюстраціями)
За формою	Традиційна книжкова форма	Має палітурку, сторінки, розділи
	Нетрадиційна (лепорело, коробка)	Книга-гармошка, артоб’єкт, цифровий артбук
За функцією	Подарунковий	Високоякісне оформлення, презентаційний характер, репрезентація культури
	Освітній	Інтерактивність, спрямований на пізнання, може містити завдання, пояснення

	Виставковий	Каталог або супровід виставки, сам є мистецьким об’єктом
За типом взаємодії	Пасивний	Орієнтований на споглядання
	Інтерактивний	Має рухомі елементи, завдання, інтерактивні вставки
За способом сприйняття	Наративний	Містить сюжет, послідовність подій
	Асоціативний	Побудований на образних зв’язках, не має чіткої структури
За технологією	Друкований	Класична поліграфія
	Цифровий / гібридний	Може містити QR-коди, AR, мультимедійні елементи
За цільовою аудиторією	Дитячий, підлітковий, дорослий	Залежно від віку – змінюється візуальна мова, теми, рівень складності

За ступенем відкритості змісту артбуки поділяються на наративні (оповідні) та асоціативні. Наративні мають чіткий сюжет або лінію розвитку – нехай і у нестандартній формі. Асоціативні – фрагментарні, побудовані на принципі образної рими, гри сенсів, де зміст формується на рівні асоціацій між текстом, зображеннями й матеріалом. Цей тип часто характерний для концептуальних і авторських артбуків [30].

Окрему нішу становлять цифрові та гібридні артбуки, які поєднують фізичний об’єкт із цифровими технологіями. Наприклад, через QR-коди читач може перейти до відео, аудіо файлів або 3D-анімацій, що розширюють розуміння теми. Такі артбуки часто створюються в рамках інноваційних проєктів, освітніх програм або художніх експериментів і дозволяють поєднувати традиційні види мистецтва з новими медіа [31].

Також існує класифікація за тематичним фокусом і жанровими особливостями. Наприклад, артбуки можуть бути біографічними, ліричними, урбаністичними, пейзажними, науково-популярними тощо. У кожному з них акценти робляться на різні художні засоби: в біографічному – на портрет і документ, у пейзажному – на візуальні метафори природи, у ліричному – на колір, ритм, текстуру (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 - Характерні риси артбуків

№	Характерна риса	Опис
1	Візуальна експресивність	Основна роль відведена зображенню, кольору, композиції; читається не лише текст, а й образ
2	Матеріальна образність	Нетипові матеріали: дизайнерський папір, тканина, пластик, вирізи, фактурні поверхні
3	Авторський стиль	Яскраво виражене творче бачення автора, індивідуальний підхід до оформлення
4	Міждисциплінарність	Поєднання різних мистецьких засобів: літератури, живопису, графіки, фото, іноді медіа
5	Структурна відкритість	Відсутність чіткої послідовності, можливість вільної навігації сторінками
6	Інтерактивність	Елементи гри, вкладки, рухомі частини, QR-коди, завдання (особливо в освітніх артбуках)
7	Унікальність	Часто існує в єдиному або обмеженому екземплярі; кожен примірник може відрізнятись
8	Емоційна насиченість	Артбук не лише інформує, а й впливає на почуття читача через форму й зміст
9	Сенсорність	Важлива тактильна взаємодія: обкладинка, фактура сторінок, запах друкарських фарб
10	Естетична автономність	Артбук – самостійний мистецький об’єкт, незалежний від інших форм літератури чи дизайну

Також важливим класифікаційним елементом є цільова аудиторія. Артбуки можуть створюватися для дітей, молоді, дорослих, фахівців, іноземних читачів тощо. Відповідно до цього змінюється і візуальна мова: дитячі артбуки використовують спрощені, яскраві образи, великі шрифти й інтерактивні елементи; професійні – складні композиції, тонку графіку, змістовні тексти, культурні коди. Це дозволяє досягти ефективнішої комунікації з читачем і підвищує вплив артбуку як мистецького засобу [10].

Підсумовуючи, артбук – це унікальний вид книжкового мистецтва, який поєднує літературний зміст із візуальною, матеріальною та емоційною виразністю. Його класифікація охоплює різноманітні типи – від авторських до освітніх, від традиційних до цифрових, кожен із яких виконує різні функції: репрезентативну, освітню, мистецьку чи документальну. Характерні риси

артбуків – це візуальна експресивність, індивідуальність, матеріальна образність, відкритість структури, міждисциплінарність та сенсорна взаємодія з читачем. Артбук формує нову культуру читання, де слово і образ існують на рівних, а книга стає не лише джерелом інформації, а й автономним мистецьким об'єктом. У цьому полягає його значення в еволюції літературного й графічного мистецтва [21].

Кольорова гармонія є основним елементом у візуальному мистецтві, зокрема у створенні артбуків, де через колір передається емоційна атмосфера, глибина зображення та характер об'єктів. Розуміння основ кольорознавства – таких як відтінок, насиченість, тон, поділ на хроматичні та ахроматичні кольори – дає можливість створювати візуально привабливі композиції. Кольорові гами, серед яких найпоширенішими є аналогові, комплементарні, тріадні, прямокутні та інші, допомагають дизайнерам і художникам досягти естетичного балансу, задати ритм та настрій твору. Візуальна грамотність у підборі кольору дозволяє не лише гармонізувати зображення, а й посилювати його змістовне навантаження, роблячи артбук емоційно наповненим і цілісним [24].

Розглядаючи характерні риси артбуків, важливо підкреслити їхню візуальну експресивність та матеріальну образність на конкретних прикладах. Наприклад, у тематичних артбуках, присвячених природі або культурі, зображення рослин можуть займати центральне місце, тоді як текст лише доповнює їх, створюючи цілісну композицію. У такому випадку кольори, ритм сторінок і розташування елементів формують емоційний настрій твору. Матеріальна образність проявляється, наприклад, у використанні фактурного паперу, прозорих вставок або навіть тканинних елементів, які імітують природні об'єкти. Це дозволяє читачеві не лише бачити, а й буквально «відчувати» зміст через дотик [8].

Авторський стиль і міждисциплінарність також яскраво проявляються у сучасних артбуках. Наприклад, один автор може поєднувати у своєму виданні поетичні тексти, графічні ілюстрації та фотографії, створюючи своєрідний візуально-літературний колаж. У концептуальних артбуках часто

використовується нестандартна структура: сторінки можуть бути різного розміру, розташовані хаотично або навіть мати вирізи, через які видно інші частини композиції. Це підкреслює індивідуальність автора і водночас демонструє міждисциплінарний підхід, де література, дизайн і образотворче мистецтво функціонують як єдине ціле.

Інтерактивність, сенсорність та емоційна насиченість особливо помітні в освітніх або експериментальних артбуках. Наприклад, дитячі артбуки можуть містити рухомі елементи, вкладки або завдання, що залучають читача до активної взаємодії з книгою. У деяких випадках використовуються QR-коди, які відкривають доступ до відео чи аудіоматеріалів, розширюючи зміст твору. Сенсорний аспект проявляється через різні текстури сторінок або навіть запах друкарських фарб, що створює повноцінний чуттєвий досвід. Завдяки цьому артбук стає не просто носієм інформації, а емоційно насиченим мистецьким об’єктом, який впливає на читача на кількох рівнях одночасно.

Історична еволюція класифікації артбуків тісно пов’язана із загальним розвитком книги як мистецького об’єкта. На ранніх етапах, ще до появи самого терміна «артбук», подібні видання не мали чіткої класифікації й розглядалися переважно крізь призму техніки виконання або матеріалу. Ілюміновані манускрипти, авторські щоденники чи ілюстровані рукописи оцінювалися як окремі витвори мистецтва, але не систематизуються за сучасними критеріями. У цей період головна увага приділялася естетичній цінності та майстерності виконання, а не структурному поділу на типи [15].

У XX столітті, з розвитком авангардних мистецьких напрямів, виникла потреба у більш чіткому осмисленні та класифікації артбуків. Художники почали активно експериментувати з формою, змістом і способом подачі матеріалу, що зумовило появу нових критеріїв поділу. Саме тоді артбуки почали класифікувати за змістом (концептуальні, документальні), формою (традиційні та об’єктні), а також за способом створення (авторські та тиражні). Класифікація стала необхідним інструментом для аналізу цього багатогранного явища, яке вже виходило за межі класичної книжкової культури.

У сучасному мистецтвознавстві класифікація артбуків набула ще більшої складності та багатовимірності. До традиційних критеріїв додалися нові – функціональні, комунікативні, технологічні та аудиторні. Зокрема, з'явилися цифрові та гібридні артбуки, інтерактивні форми, що поєднують друковані й мультимедійні елементи. Таким чином, класифікація перестала бути статичною і перетворилася на динамічну систему, яка постійно змінюється відповідно до розвитку технологій, мистецьких практик і культурних потреб суспільства.

Роль дизайну у класифікації артбуків є надзвичайно важливою, оскільки саме дизайнерські рішення визначають спосіб організації візуального та змістового матеріалу. Через типографіку, композицію, колірну палітру, формат сторінок і структуру розворотів формується унікальний характер кожного артбуку. Дизайн не лише доповнює зміст, а й виступає самостійним засобом вираження, що дозволяє виділяти окремі типи артбуків залежно від їхньої візуальної мови та стилістики. Від оформлення безпосередньо залежить емоційне сприйняття видання, адже колір, ритм композиції та візуальні акценти формують атмосферу й допомагають передати авторську концепцію [7].

Крім того, дизайн безпосередньо впливає на поділ артбуків за формою та способом сприйняття. Наприклад, мінімалістичний дизайн із чіткою структурою сприяє створенню наративних артбуків із послідовною подачею інформації, тоді як експериментальні дизайнерські рішення – асиметричні композиції, нестандартні формати, різні розміри сторінок – характерні для концептуальних або асоціативних артбуків. Таким чином, саме дизайн визначає логіку взаємодії читача з виданням і може виступати критерієм для їх класифікації .

Важливим аспектом є також роль дизайну у формуванні матеріальної образності артбуку. Використання різних типів паперу, тиснення, прозорих вставок, текстильних або природних матеріалів створює додатковий сенсорний досвід і впливає на сприйняття видання як мистецького об'єкта. Саме завдяки дизайнерським рішенням артбук може поєднувати функції книги, художньої інсталяції та візуального архіву. У сучасних артбуках дизайн дедалі частіше

інтегрує цифрові технології, інтерактивні елементи та мультимедійні компоненти, що ще більше розширює межі класифікації цього виду мистецтва [29].

Окрім цього, дизайн відіграє ключову роль у класифікації артбуків за технологічними та функціональними ознаками. Використання різних матеріалів, поліграфічних технік, інтерактивних елементів або цифрових технологій формує окремі типи артбуків, зокрема друковані, гібридні чи мультимедійні. Дизайн у цьому випадку виступає не лише естетичним інструментом, а й засобом адаптації артбуку до сучасних культурних і технологічних умов, що розширює можливості його класифікації та інтерпретації.

Отже, артбук є багатогранним явищем сучасної культури, що поєднує у собі риси літератури, образотворчого мистецтва та дизайну. Його класифікація охоплює різні типи за способом створення, змістом, формою та функціями, що свідчить про гнучкість і відкритість цього формату до творчих експериментів. Кожен різновид артбуку виконує певну роль – від самовираження автора до освітньої чи документальної функції, що розширює можливості традиційної книги.

Характерні риси артбуків, такі як візуальна експресивність, матеріальна образність, авторський стиль, інтерактивність і сенсорність, формують особливий спосіб сприйняття, де читач залучається до активного осмислення змісту. Завдяки цьому артбук виходить за межі звичайного текстового формату і стає цілісним художнім об’єктом, який впливає не лише інтелектуально, а й емоційно та чуттєво.

1.3 Колір. Види кольорових гам

Для наших предків особливе значення мали три кольори: червоний, білий та чорний. Як писав англійський дослідник Віктор Тернер, ця трійця мала

глибокий сенс: Червоний – це кров, енергія, життя, свято. Білий – чистота, світло, духовність, щедрість. Чорний – символізував смерть, горе, хворобу.

Відомий митець Леонардо да Вінчі вважав, що головними кольорами є: білий, чорний, червоний, жовтий, зелений, синій [20].

У своїй книзі про живопис він пов'язував кольори з природою: білий – світло, жовтий – земля, червоний – вогонь, чорний – темрява, синій і зелений – вода та повітря [20].

Наприкінці XVIII століття Йоганн Гете запропонував власну теорію кольору. Він досліджував не лише фізичні властивості кольору, а й те, як колір впливає на емоції людини. У його кольоровому колі основними були жовтий, синій та червоний. Гете вважав: жовтий і синій – базові кольори світла і тіні, червоний – «теплий» жовтий, фіолетовий – синій із домішками червоного, зелений – змішування жовтого і синього [20].

Основні характеристики кольору:

1) Відтінок – це назва самого кольору (наприклад, синій, червоний).

2) Насиченість – яскравість кольору; чим більше сірого, тим менш яскравий.

3) Світлість (тон) – скільки в кольорі білого або чорного. Білий – найсвітліший, чорний – найтемніший.

4) Хроматичні – це всі яскраві кольори спектру (жовтий, синій, червоний).

5) Ахроматичні – це відтінки між чорним і білим (сірий, білий, чорний). Вони не мають відтінку, лише тон.

Основою сучасної теорії кольору є коло Йоханнеса Іттена (Додаток А), яке допомагає правильно поєднувати кольори. У ньому основні кольори – жовтий, синій, червоний. Вторинні кольори – зелений, фіолетовий, оранжевий (утворюються шляхом змішування).Третинні – перехідні кольори між основними і вторинними [24].

Розглянемо що таке кольорова гармонія.Це поєднання кольорів, які разом створюють загальне враження. Правильно підібрані кольори передають настрій, час, емоцію і навіть культуру. Погано підібрані кольори можуть зіпсувати

композицію. Гармонія – це не правило, а орієнтир. Кожен митець може експериментувати, але знання основ допомагає створити якісний результат [1].

Невід'ємною частиною є види кольорових гармоній (Додаток Б):

1) Аналогова – кольори, що розташовані поруч у колі (жовтий + жовтогарячий + оранжевий);

2) Комплементарна – два кольори навпроти одне одного (червоний + зелений);

3) Розділена комплементарна – основний колір + два сусідніх до його протилежного;

4) З акцентом – один основний і кілька протилежних, але не прямо навпроти;

5) Прямокутна – два контрастні кольори + два їхніх близьких;

6) Тріада – три кольори на однаковій відстані (наприклад, червоний + жовтий + синій);

7) Чотирикутна – чотири кольори, що формують хрестик у колі;

8) Шестикутна – найскладніше поєднання з шістьма кольорами;

Тон – це баланс світла і тіні в зображенні. Саме тон, а не колір, першим сприймається нашим оком і формує загальне враження. Щоб перевірити, наскільки гармонійно розподілене світло й темрява, ілюстрацію можна перевести в чорно-білий варіант – це допоможе оцінити глибину та об’єм без впливу кольору [24].

Як вважають дослідники мистецтва Т. Г. Осипова, І. С. Черниш та О. П. Бернтал, головна мета ілюстрації – створити образ, який може бути як реальним, так і абстрактним. Образи мають не лише форму, а й передають думку, настрій, час і простір (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 - Види кольорових гам

№	Назва кольорової гами	Опис і приклад поєднання
1	Аналогова (сусідня)	Кольори, розташовані поруч у колірному колі; гармонійні, м’які переходи. Жовтий + жовтогарячий + оранжевий
2	Комплементарна (контрастна)	Кольори, що знаходяться навпроти один одного в колі; створюють сильний контраст. Червоний + зелений
3	Розділена комплементарна	Один основний колір і два сусідні до його протилежного; більш збалансоване контрастне поєднання. Синій + жовтогарячий + червонувато-оранжевий
4	Гама з акцентом	Один домінантний колір і кілька другорядних акцентних кольорів. Блакитний + жовтий + червоний (акцент)
5	Прямокутна (тетрада)	Два контрастні кольори та два додаткові; утворюють прямокутник у колі. Червоний + зелений + синій + оранжевий
6	Тріада	Три кольори на однаковій відстані в колі; яскраве, врівноважене поєднання. Червоний + жовтий + синій
7	Чотирикутна (дві пари)	Чотири кольори, які формують хрестик у колірному колі; складна, але врівноважена схема.
8	Шестикутна (комбінована)	Поєднання шести кольорів з різною насиченістю; застосовується у складних композиціях.

У дизайні артбуків колір не лише прикрашає сторінку, а є самостійним смисловим інструментом. Він формує настрій видання, задає тон всій композиції та може підсвідомо впливати на емоційне сприйняття тексту. Наприклад, теплі кольори – червоний, жовтий, оранжевий – активізують увагу, передають динаміку, енергію. Холодні – синій, зелений, фіолетовий – заспокоюють, надають глибини, асоціюються з природою, відчуттям гармонії. В артбуку, присвяченому флорі, такі кольорові асоціації особливо важливі, адже кожна рослина має свій «візуальний голос».

Під час створення артбуку особлива увага приділяється підбору кольорів, які відображають природні характеристики кожної деталі.

Кольорова гама також визначається стилем і технікою ілюстрацій. Якщо застосовується акварель – колір стає прозорим, легким, атмосферним. У випадку ліногравюри – навпаки, лінії й кольори більш контрастні, графічні. Змішування технік дозволяє створити багатошарові образи, де колір виконує одночасно декоративну, структурну та символічну функцію. Використання приглушених, пастельних кольорів може надавати сторінкам відчуття спокою, ностальгії, а яскраві акценти – виділяти окремі елементи.

У мистецькій практиці часто застосовується принцип домінанти – коли один колір визначає загальний настрій композиції, а решта кольорів лише підтримують його. У природничих артбуках такою домінантою часто стає зелений у різних відтінках – як символ життя, зростання, екосвідомості. Однак, навіть у межах зеленої палітри можуть бути значні варіації – від холодного смарагдового до теплого оливкового, кожен із яких несе різні емоції. Грамотне комбінування домінантного і вторинних кольорів забезпечує баланс між цілісністю й різноманітністю зображень [24].

Окрему увагу слід приділити використанню ахроматичних кольорів – чорного, білого і сірого. У артбуці вони виконують функцію фону, контрасту або акценту. Наприклад, білі поля дають відчуття простору, дозволяють «дихати» сторінці, сірий – створює нейтральну зону, де погляд відпочиває, а чорний – підкреслює, виділяє, структурує. Ахроматика також дозволяє зробити кольорові елементи ще більш виразними. Збалансоване співвідношення хроматичних і ахроматичних зон – один із ключів до візуальної грамотності сучасного артбуку [35].

Додатково варто розглянути використання різних кольорових гам на практиці створення артбуків. Наприклад, аналогова гама часто застосовується в природничих виданнях, де важливо передати плавність і гармонію середовища. У артбуці про рослини можна використати поєднання зеленого, жовто-зеленого та жовтого для зображення листя, трав і сонячного освітлення. Така палітра створює відчуття цілісності та природності, не перевантажуючи зорове сприйняття. Натомість комплементарні поєднання, як-от червоний і зелений,

можуть використовуватись для акцентування окремих елементів – наприклад, яскравих квітів на тлі листя, що відразу привертає увагу читача.

Інші складніші кольорові схеми, такі як тріада або прямокутна гама, дозволяють створювати більш динамічні й насичені композиції. Наприклад, тріадна схема (червоний, жовтий, синій) може використовуватися у дитячих або освітніх артбуках, де важлива яскравість і контрастність для кращого сприйняття інформації. Прямокутна або шестикутна гами доречні у складних дизайнерських проєктах, де необхідно передати різноманіття форм і змісту. У таких випадках грамотне поєднання кольорів допомагає уникнути хаотичності й забезпечує візуальний баланс, підсилюючи загальну художню концепцію видання.

Аналіз сучасних артбуків показує, що більшість із них поєднують художню, інформаційну та комерційну функції, створюючи цілісний візуально-концептуальний продукт. С. І. Мільчевич зазначає, що комерційний артбук вирізняється стилістичною цілісністю, оригінальним оформленням, використанням концепт-артів, ескізів, коментарів авторів та ексклюзивних матеріалів, які поглиблюють взаємодію читача з певним брендом або творчим проєктом [27]. Водночас у матеріалі Stefyn N. підкреслюється, що концепт-художники активно використовують артбуки як спосіб демонстрації творчого процесу, візуальних пошуків і дизайнерських рішень, що дозволяє читачеві глибше зрозуміти ідею та атмосферу проєкту [49]. Саме тому сучасні артбуки часто виступають не лише книгами, а повноцінними мистецькими об’єктами, які поєднують візуальну естетику, авторську концепцію та елементи інтерактивної взаємодії з аудиторією.

Йоганнес Іттен у праці «Мистецтво кольору» наголошував, що колір є одним із найважливіших засобів художньої виразності, здатним впливати на емоційне сприйняття людини та формувати загальний настрій композиції [24]. Дослідник виокремлював різні види кольорових гармоній і контрастів, зокрема контраст світлого й темного, теплого й холодного, додаткових кольорів та насиченості, підкреслюючи, що правильне поєднання кольорових гам дозволяє

створити візуальну цілісність і підсилити змістове наповнення мистецького твору. У процесі створення артбуку кольорова гама відіграє важливу роль, оскільки саме через колір передаються емоції, атмосфера та індивідуальний стиль проєкту.

Отже, колір у дизайні артбуків виступає не лише декоративним елементом, а ключовим засобом передачі змісту, емоцій і настрою. Різноманітні види кольорових гам – від аналогових до складних комбінованих – дозволяють митцю створювати гармонійні або контрастні композиції, підсилюючи візуальний вплив і допомагаючи структурувати інформацію. Завдяки знанню основ кольорознавства та принципів поєднання кольорів можна досягти цілісності й виразності художнього образу.

Крім того, правильне використання кольору сприяє формуванню асоціативного та культурного сприйняття, особливо у тематичних артбуках, де колористика може відображати природні, географічні або символічні особливості. Поєднання хроматичних і ахроматичних кольорів, використання домінанти та акцентів забезпечує баланс між естетикою та змістом, роблячи композицію зрозумілою й привабливою для читача.

РОЗДІЛ ІІ

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ АРТБУКУ

2.1 Аналіз арбуків, присвячених флорі та флористиці

У цьому розділі ми розглянемо приклади артбуків, які схожі за темою і стилем на той, який плануємо створити. Це дуже важливо для кращого розуміння сучасного ринку, уподобань читачів, а також для того, щоб визначити, що зробить проект особливим.

Перш за все, варто звернути увагу на те, які артбуки зараз популярні. Це допоможе нам зрозуміти, які формати, стилі, кольори та ідеї цікавлять людей. Якщо ми знаємо, що вже існує, легше створити щось нове й унікальне, що буде не схожим на інші книги [22].

Ще один важливий момент – сучасні тенденції в дизайні. Багато артбуків зараз виглядають дуже цікаво та незвично: деякі мають інтерактивні елементи, інші використовують яскраву типографіку, ручні ілюстрації або незвичні форми сторінок. Такі деталі роблять книги привабливими, тому важливо знати про них і, можливо, використати щось подібне у власному проекті [29].

Критерії порівняння артбуків є необхідним інструментом для системного аналізу їхніх особливостей і визначення унікальних характеристик кожного видання. Насамперед доцільно враховувати тематичну спрямованість та змістове наповнення артбуку. Важливо оцінити, яку ідею або концепцію закладено в основу, наскільки глибоко розкрита тема, а також як поєднуються інформаційні та художні елементи. Окрему увагу слід приділити взаємодії тексту і зображення, адже саме цей баланс визначає цілісність сприйняття артбуку [3].

Не менш важливим критерієм є візуально-композиційне рішення, яке включає аналіз ілюстрацій, кольорової гами, типографіки та загальної структури сторінок. Оцінюється рівень деталізації зображень, їх стиль (реалістичний, декоративний, схематичний), а також спосіб розміщення

елементів на сторінці. Кольорова палітра відіграє ключову роль у формуванні емоційного настрою, тоді як типографіка впливає на читабельність і загальне естетичне враження. У сукупності ці параметри визначають візуальну ідентичність артбуку.

Третім важливим критерієм є функціонально-комунікативні особливості артбуку, які визначають його взаємодію з аудиторією. До них належать рівень інтерактивності, матеріальне виконання, формат видання та зручність використання. Важливо також враховувати, на яку цільову аудиторію орієнтований артбук і наскільки ефективно він виконує свої функції – освітню, естетичну, пізнавальну чи емоційну. Такий комплексний підхід до порівняння дозволяє отримати повне уявлення про артбук як цілісний мистецький і комунікативний продукт [8].

Окрім цього, важливо розуміти, для кого ми створюємо артбук. Якщо ми чітко знаємо свою аудиторію – наприклад, молодих людей, любителів природи – ми можемо краще підібрати стиль оформлення, тему і спосіб подачі матеріалу. Приклади вже виданих артбуків допомагають побачити, як інші автори працюють з цільовою аудиторією, як вони викликають інтерес і емоції через образи, кольори, тексти й композицію. Аналізуючи ці приклади, ми можемо зрозуміти, як краще передати емоції, створити атмосферу і побудувати візуальний настрій нашої книги [2].

Отже, вивчення існуючих артбуків дає нам змогу краще зрозуміти, як зробити власний проект якісним, сучасним та привабливим. Ми можемо побачити, які ідеї вже використовувалися, що спрацювало добре, а що – не дуже. Це допоможе створити наш артбук таким, що буде цікавим і важливим для читачів [1].

Першим прикладом аналога для аналізу було обрано «Флорографія» – це ілюстрований довідник, що відкриває всі секрети таємної мови квітів. (*див. рис. 2.1*).

Рисунок 2.1 – Ілюстрований довідник «Флорографія» [33]

Цей артбук розповідає про так звану мову квітів, що була дуже популярною у Вікторіанську епоху. Тоді люди використовували квіти не тільки для прикраси, а як спосіб висловлювати почуття без слів – наприклад, троянда означала любов, фіалка – скромність, а лаванда – недовіру

У книзі зібрані ілюстрації понад 50 видів квітів, кожна з яких має свій опис, символіку та цікаві факти. Видання також пояснює, як створювалися букети-послання, що мали своє «послання» залежно від складу і порядку розміщення квітів. Обкладинка – це один із найпривабливіших елементів цього артбуку. Вона виконана у вінтажному стилі, що імітує атмосферу вікторіанської епохи. Темне тло, яке створює ефект антикварності. Квіткові ілюстрації на обкладинці з великою деталізацією – акварельні або гравюрні стилізації. Тверда палітурка з приємною на дотик текстурою, що надає книжці статус подарункового видання.

Обкладинка одразу створює відчуття, що ви тримаєте в руках не просто книгу, а витвір мистецтва з історією.Поєднання науки, мистецтва й емоцій: книга водночас є ілюстрованим ботанічним довідником, мистецьким альбомом і культурно-історичним дослідженням [33].

«The Green Witch Illustrated» (*див. рис. 2.2*) – це візуально розкішний путівник у світ зеленої магії, що зосереджена на єднанні з природою, використанні енергії рослин, каменів, стихій і сезонних циклів [37].

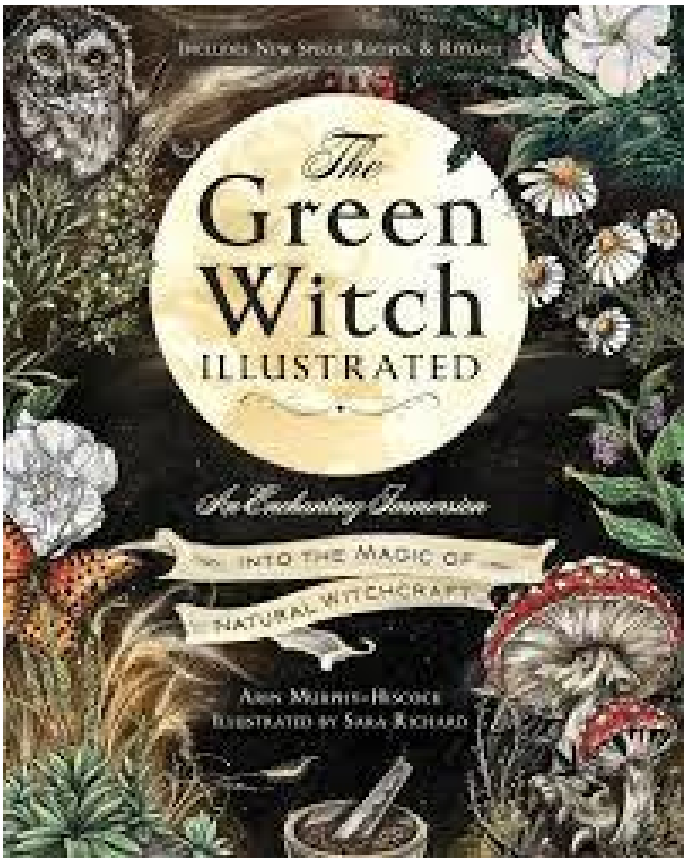

Рисунок 2.2 – Артбук «The Green Witch Illustrated» [37]

Цей артбук створений для тих, хто цікавиться натуральною, м’якою духовністю, яка не вимагає релігійної приналежності, а базується на уважному спостереженні за природою та гармонії з довкіллям.

У книзі розповідається про енергії трав, дерев, каміння, стихій.Створення магічних настоїв, зілля, оберегів. Переведення ритуали, що можна виконувати у повсякденному житті для гармонії, захисту чи зцілення. Ілюстрації відіграють

центральну роль: вони створюють атмосферу спокою, казковості й природної магії, допомагають глибше відчути символіку кожної теми.

Обкладинка відразу задає містичний, природний і затишний настрій. Вона має такі характерні риси, глибокий фон, який символізує зв'язок із природою, лісом, землею. Акварельні, декоративні ілюстрації на обкладинці: квіти, трави, місяць, птахи, магічні символи, мандали – усе органічно переплітається в одному образі. Шрифт обрано декоративний, але читабельний, з легким рукописним або каліграфічним ефектом. Обкладинка ніби запрошує заглянути всередину «магічного щоденника», який хочеться тримати у руках, розглядати, перегортати сторінку за сторінкою.

Ще одним прикладом, гідним уваги, є артбук «The country diary of an edwardian lady» – щоденник Едіт Голден, ілюстрований власноруч у 1906 році (*див. рис. 2.3*). Ця книга стала класикою ботанічної ілюстрації. У ній авторка впродовж року фіксувала зміни в природі, описуючи флору, фауну, погоду, супроводжуючи записи мальовничими акварелями. Поєднання наївної щирості, візуальної естетики та природознавчих спостережень створює глибоко інтимну атмосферу. Її приклад показує, як артбук може функціонувати як форма особистого спілкування з природою, поєднуючи науковість із емоційністю [42].

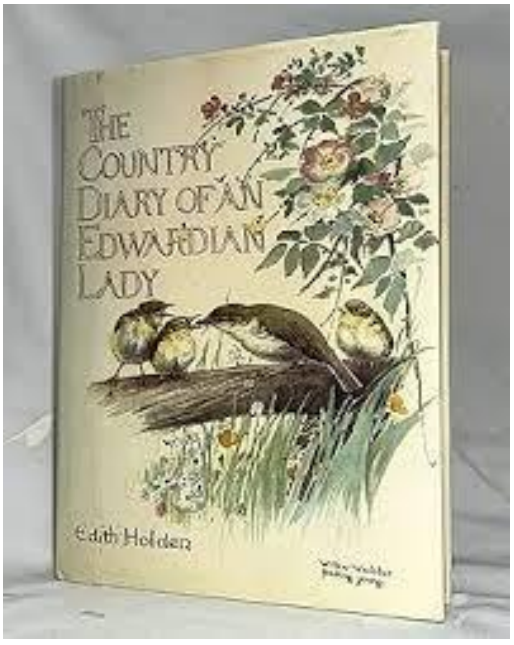

Рисунок 2.3 – Артбук «The country diary of an edwardian lady» [42]

Цікавою є також концепція артбуку «Cabinet of natural curiosities» (*див. рис. 2.4*), створеного Альбертом Себою – нідерландським аптекарем і колекціонером XVIII століття. Цей артбук репрезентує ранню форму енциклопедичної природничої книги з розкішною подачею. Величезна кількість кольорових гравюр із зображенням екзотичних тварин, рослин і морських істот вражає своєю деталізацією та художньою якістю. Його значення полягає в поєднанні науки з візуальним мистецтвом, а також у створенні образу природи як дива і натхнення.

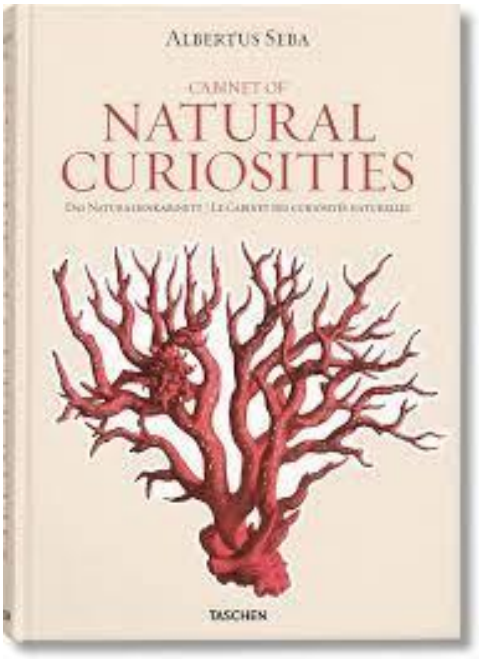

Рисунок 2.4 – Артбук «Cabinet of natural curiosities» [43]

Ще один приклад сучасного підходу – артбук «Nature anatomy» [47] Джулії Ротман (*див. рис. 2.5*), який поєднує енциклопедичний підхід із теплим, майже дитячим ілюстративним стилем. Автор використовує прості малюнки, написи від руки, умовно-наукові схеми, що робить книгу доступною й емоційно близькою для широкої аудиторії. Її візуальна мова легка, яскрава, стилізована, але водночас точна, що ідеально підходить для освітніх цілей. Саме такий підхід варто враховувати при створенні артбуків для молоді або сімейної аудиторії [12].

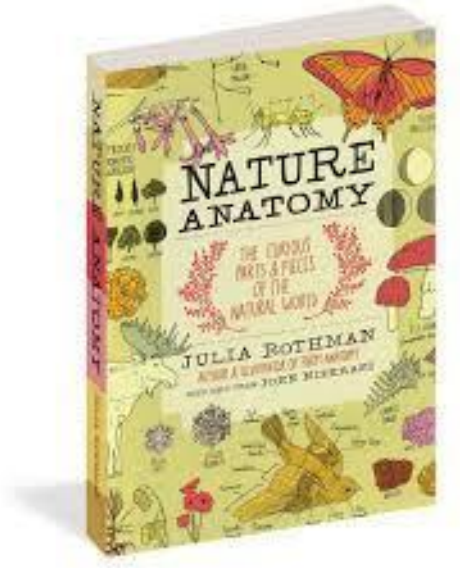

Рисунок 2.5 - Артбук «Nature anatomy» [47]

У контексті візуального стилю вражає артбук «Botanicum» [50] із серії «Welcome to the Museum» (*див. рис. 2.6*), створений у співпраці ботаніка Кеті Вілліс та художниці Кеті Скотт. Книга має велику форматну подачу, що нагадує музейну експозицію. Ілюстрації виконані у дусі старовинних ботанічних атласів, проте в сучасній графічній інтерпретації. Такий підхід демонструє, як академічну інформацію можна подати в естетично привабливій, навіть вишуканій формі, зберігаючи баланс між пізнавальністю й емоційним впливом [9].

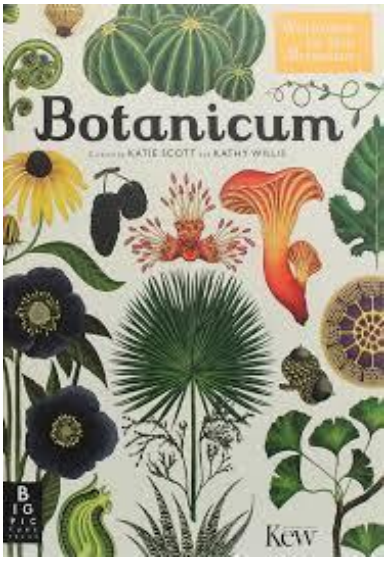

Рисунок 2.6 - Артбук «Botanicum» [50]

Додатково слід підкреслити, що аналіз наведених артбуків демонструє важливість гармонійного поєднання змісту та візуальної форми. Кожен із розглянутих прикладів показує, що успішний артбук не обмежується лише інформаційною функцією, а створює цілісний художній простір, у якому текст, ілюстрації та композиція взаємодіють між собою. Саме така синергія дозволяє досягти глибшого емоційного впливу на читача та сформувати унікальне враження від книги.

Важливим результатом проведеного аналізу є також усвідомлення ролі стилістичної цілісності артбуку. Незалежно від обраної тематики – чи то природничої, чи містичної, чи науково-популярної – кожен успішний проєкт має чітко витриману візуальну мову, яка простежується у кольорах, шрифтах, ілюстраціях і загальній атмосфері видання. Це дозволяє створити впізнаваний образ книги та посилює її концептуальну ідею, роблячи артбук не лише інформаційним продуктом, а й естетично завершеним твором.

Крім того, вивчення аналогів підтверджує, що сучасний артбук орієнтований на емоційний досвід читача. Через використання візуальних метафор, кольорових рішень і композиційних прийомів автори формують особливий настрій і атмосферу, яка залишається з читачем навіть після завершення перегляду. Це свідчить про те, що артбук виконує не лише пізнавальну, а й культурно-естетичну функцію, сприяючи розвитку візуальної культури та художнього мислення.

Аналіз проілюстрованих артбуків, таких як «Флорографія» [33], «The Green Witch Illustrated» [37], «The Country Diary of an Edwardian Lady» [42], «Cabinet of Natural Curiosities», «Nature Anatomy» [47] та «Botanicum» [50], дозволяє виділити низку спільних рис, що характеризують сучасний підхід до створення подібних видань. Насамперед їх об’єднує тематична спрямованість на природу, ботаніку, взаємодію людини з довкіллям або символічне осмислення природних явищ. Усі ці артбуки демонструють глибокий інтерес до природного світу, який подається не лише як об’єкт дослідження, а як джерело естетичного натхнення та емоційного переживання.

Ще однією важливою спільною рисою є поєднання науково-пізнавального змісту з художнім оформленням. У більшості розглянутих артбуків інформація подається у доступній формі, доповнюється ілюстраціями, схемами або описами, що полегшують її сприйняття. При цьому текст не домінує над візуальним рядом, а гармонійно взаємодіє з ним, створюючи цілісний образ. Такий підхід дозволяє зробити видання одночасно інформативним і естетично привабливим [9].

Візуальна складова також має багато спільного: для більшості артбуків характерне використання детальних ілюстрацій, виконаних у стилі, що поєднує реалістичність із декоративністю. Часто застосовуються акварельні техніки, стилізації під старовинні гравюри або авторські графічні інтерпретації. Кольорова палітра, як правило, гармонійна, природна, з акцентом на спокійні або приглушені тони, що підсилюють атмосферу та допомагають створити відчуття цілісності композиції.

Також усі проаналізовані артбуки відзначаються високим рівнем уваги до композиції та дизайну. Кожен розворот продуманий як окремий візуальний простір, де важливу роль відіграє розташування елементів, ритм сторінок і співвідношення тексту та зображення. Видання мають чітко витриманий стиль, що простежується у всіх деталях – від обкладинки до внутрішнього наповнення. Саме така стилістична єдність формує впізнаваний образ артбуку та підсилює його концепцію [29].

Окрім цього, спільною рисою є орієнтація на емоційний досвід читача. Кожен із розглянутих артбуків не лише інформує, а й створює певний настрій – спокою, захоплення природою, ностальгії або зацікавлення невідомим. Через візуальні метафори, кольори та композиційні рішення автори прагнуть залучити читача до глибшого сприйняття матеріалу. Таким чином, артбук виступає не просто джерелом знань, а комплексним мистецьким продуктом, що впливає на емоції, уяву та естетичне сприйняття [22].

Підсумовуючи, аналіз схожих артбуків дозволяє глибше зрозуміти сучасні тенденції у візуальному оформленні, подачі змісту та цільовій спрямованості

мистецьких книжкових видань. Приклади таких артбуків, як «Флорографія» [33], «The Green Witch Illustrated» [37], «The Country Diary of an Edwardian Lady» [42], «Botanicum» [50] чи «Українські рослини» – показують багатство підходів від науково-документального до емоційно-особистісного, від класичних ілюстрацій до сучасної графіки з елементами інтерактиву. Вивчення цих видань допомогло визначити ключові естетичні та змістовні рішення, які приваблюють читача, а також виявити, як артбук може одночасно виконувати інформаційну, емоційну, освітню та культурно-представницьку функцію. Цей аналіз стане надійною основою для розробки власного артбуку, який не лише відповідатиме сучасним запитам, а й відрізнятиметься унікальністю серед аналогів.

2.2 Формування ідеї створення артбуку

Створення артбуку – це не лише творчий акт, а й результат глибокого аналізу потреб суспільства, культурного запиту та інтересу до збереження національної і природної спадщини. Рішення реалізувати саме проєкт «Флора областей України» ґрунтується на прагненні об’єднати в одному виданні красу української природи, наукову пізнавальність, культурну глибину та сучасну візуальну мову [16].

Рослинний світ – це одна з основ екосистеми, але також важливий символ території, клімату та традицій. Рідкісні та ендемічні рослини кожного регіону можуть слугувати не просто ботанічними об’єктами, а справжніми візуальними маркерами області. Через флору можна розповісти історію місцевості, показати її характер, розкрити її особливості. Артбук стає інструментом, через який українці можуть глибше пізнати власну країну, регіон за регіоном, через красу та унікальність рослинного світу [2] .

Необхідність збереження природної спадщини в умовах загроз останні роки в Україні супроводжуються серйозними викликами – збройною агресією, екологічними катастрофами, зміною клімату. Багато рослин, що зростають лише

в окремих регіонах, сьогодні під загрозою зникнення. Деякі з них ростуть у зонах бойових дій або у вразливих природних середовищах. Створення артбуку стає не просто творчим проектом, а актом фіксації і збереження унікальності природи – як документальної, так і художньої. Через зображення й тексти можна донести до широкої аудиторії важливість охорони природи та закликати до її збереження [28].

Популяризація природничих знань серед широкої аудиторії ботаніки часто сприймається як щось суто наукове, складне і малодоступне. Але візуальна подача через артбук здатна змінити це уявлення. Якщо кожна рослина буде подана через ілюстрацію, цікаву інформацію, легенду чи символіку – вона стає ближчою читачеві. Артбук здатен викликати цікавість, стимулювати до подальшого вивчення флори, пробудити екологічну свідомість [5].

Поєднання сучасного дизайну з культурною глибиною. Артбук – це формат, який дозволяє об’єднати ілюстрацію, шрифт, макет, композицію і текст у єдиному просторі. Для сучасного читача, який звик до візуального контенту, такий підхід є надзвичайно ефективним. «Флора областей України» стане не лише джерелом знань, а й естетичним предметом – виданням, яке хочеться переглядати, дарувати, зберігати, показувати іншим.

Сьогодні Україна – у центрі уваги світу. Багато іноземців цікавляться нашою культурою, природою, історією. Артбук, що поєднує наукову інформацію, мистецтво й патріотизм, стане зрозумілим і привабливим продуктом для широкої аудиторії, включно з іноземними читачами. Крім того, він може мати і туристичне, і освітнє, і подарункове значення.

Унікальність теми на ринку видавничої продукції. На українському ринку дуже мало видань, які би презентували флору України у такому форматі – через авторську ілюстрацію, емоційний та науково-популярний текст, регіональну приналежність. Це дозволяє артбуку бути оригінальним, не схожим на інші продукти. Він здатен зайняти свою нішу серед дизайнерських і культурних видань [22].

Тож можна зробити висновок чому було обрано саме цю тему. Рішення створити артбук «Флора областей України» – це результат глибокого усвідомлення культурної, освітньої та екологічної місії проекту. Він покликаний не лише показати красу української природи, а й стати містком між наукою, мистецтвом і громадянською відповідальністю. Це книга, що надихає, навчає й допомагає побачити Україну крізь призму її рослинного розмаїття.

Ідея створення саме подарункового артбуку виникла також як відповідь на потребу у предметах візуальної культури, які мають глибокий зміст і водночас привабливий зовнішній вигляд. У час, коли предмети з естетичною цінністю дедалі більше використовуються як інструмент комунікації (у подарунковій, дипломатичній, культурній сферах), видання на кшталт «Флора областей України» набуває особливої ваги. Це не просто книга – це символічне звернення до традицій, природи та національної самобутності, що може бути подарунком, прикрасою інтер’єру, предметом гордості за свою країну.

Формування концепції артбуку відбувалося через синтез кількох важливих підходів: мистецького, наукового, наративного й емоційного. З одного боку, це – чітка структура з розподілом на регіони та рослини. З іншого – вільна художня інтерпретація кожного елемента: колірна гама, стилізація форм, поєднання образів. Кожна сторінка має не лише інформувати, а й викликати почуття – здивування, ніжність, пізнавальний інтерес. Такий баланс логіки й емоції – важливий при створенні сучасного артбуку.

Особливу увагу в концепції видання приділено принципу регіонального представництва. Україна – велика і різноманітна, і кожен регіон заслуговує на увагу. Включення до артбуку по одній чи кілька характерних рослин з кожної області формує не лише ботанічну карту, а й культурну мапу країни. Це своєрідна форма візуального об’єднання: всі регіони, від Луганщини до Закарпаття, мають рівне представництво, кожен голос природи – почутий. Це також формує почуття єдності та гордості за розмаїття рідної землі.

Кожна рослина – це результат співпраці наукового знання й мистецького бачення, кожна сторінка – результат діалогу між точністю й унікальністю.

Крім внутрішньої культурної місії, артбук може виконувати й комунікаційну функцію на міжнародному рівні. Участь України у світовому культурному просторі нині надзвичайно важлива. Видання, яке представляє природну спадщину в естетично довершеній формі, може бути гідним презентом на книжкових форумах, виставках, дипломатичних подіях. Це спосіб розповісти світу про Україну мовою мистецтва та екологічної свідомості – доступно, привабливо й глибоко.

Унікальність концепції артбуку «Флора областей України» полягає насамперед у поєднанні наукового, мистецького та культурного підходів у межах одного видання. На відміну від традиційних ботанічних довідників, які зосереджуються переважно на систематизації та описі рослин, цей артбук пропонує комплексне бачення флори як частини національної ідентичності.

Формування ідеї створення артбуку ґрунтується на поєднанні творчої концепції, візуальної стилістики та змістового наповнення, які разом формують цілісний художній образ і забезпечують емоційну взаємодію з аудиторією. Важливим етапом створення артбуку є розробка єдиного стилістичного зв’язку між змістом і дизайном, що реалізується за допомогою кольорової гами, шрифтів, декоративних елементів, композиції сторінок та інших візуальних компонентів. Формування концепції передбачає продумування не лише текстової частини, а й емоційного впливу на читача, адже артбук має викликати відчуття причетності до ідеї, історії чи бренду. Саме тому під час проєктування важливу роль відіграють креативність, авторське бачення, баланс між художньою формою та інформаційним змістом, а також прагнення створити унікальний продукт, який виходить за межі традиційного книжкового формату [8].

Особливу роль у концепції відіграє художня інтерпретація матеріалу. Ілюстрації, композиція, кольорова гама та типографіка не просто супроводжують текст, а формують самостійний художній простір, у якому зміст передається через емоції та візуальні образи.

Крім того він поєднує в собі риси освітнього посібника, мистецького альбому, культурного проєкту та подарункового видання. Такий синтез робить його універсальним продуктом, здатним задовольнити інтереси різних аудиторій – від студентів і дослідників до поціновувачів мистецтва та іноземних читачів. Саме ця багатовимірність і визначає концептуальну новизну та цінність проєкт.

І наостанок, сама форма артбуку як медіа-об’єкта відповідає тенденціям сучасного візуального мислення. У світі, де зображення часто сприймаються швидше, ніж текст, артбук дозволяє поєднати силу ілюстрації зі змістовною наповненістю. Це видання, яке хочеться не лише прочитати, а й пережити візуально. І саме тому «Флора областей України» – це не просто книга про рослини, а цілісний культурний матеріал, що фіксує національну ідентичність крізь образ природи .

Додатково варто навести приклади того, як ідея артбуку може реалізовуватися на практиці через конкретні художні рішення. Наприклад, у розділі, присвяченому Карпатам, можна зобразити такі рослини, як ялівець або лаванду, використовуючи холодну зелену та синю кольорову гаму, що передає гірську атмосферу. Такий підхід дозволяє поєднати наукову інформацію з емоційним сприйняттям і зробити сторінку більш живою та змістовною.

Іншим прикладом є представлення степових регіонів України, де доцільно використати теплі, охристі та пісочні відтінки для передачі сухого клімату та відкритого простору. Тут можуть бути зображені ковила або полин, які символізують степову зону. Композиція сторінки може бути більш «відкритою», з великою кількістю вільного простору, що підкреслює безмежність степів. Такий візуальний прийом допомагає не лише передати природні особливості регіону, а й викликати у читача відповідні асоціації та відчуття простору й спокою.

Ще одним прикладом є використання артбуку як подарункового або презентаційного видання. Наприклад, сторінки можуть містити не лише ілюстрації рослин, а й декоративні елементи – орнаменти, стилізовані під

традиційні українські мотиви. Таке оформлення підсилює культурну складову проєкту та робить його привабливим для іноземної аудиторії. У цьому випадку артбук виконує не лише освітню, а й репрезентативну функцію, стаючи своєрідною «візитівкою» країни, що поєднує красу природи й національну ідентичність.

Підсумовуючи, ідея створення артбуку «Флора областей України» ґрунтується на поєднанні культурної, природоохоронної, освітньої та естетичної цінності. Видання покликане не лише популяризувати знання про унікальну флору українських регіонів, а й формувати емоційний зв’язок читача з природною спадщиною країни. Через візуально виразні ілюстрації, сучасний дизайн і глибокий зміст артбук здатен стати інструментом культурної дипломатії, засобом пізнання, подарунковим об’єктом і джерелом натхнення. Він створений як відповідь на запити часу – потребу в екологічній свідомості, збереженні біорізноманіття та візуальній репрезентації національної ідентичності. Артбук поєднує науку й мистецтво, регіональне й загальноукраїнське, минуле й сучасне – саме в цьому полягає його унікальність і цінність.

2.3 Технічна реалізація

У процесі створення артбуку «Флора областей України» було реалізовано кілька етапів технічної розробки, з використанням професійного програмного забезпечення для обробки зображень, ілюстрацій і макетування.

На початковому етапі створювались ескізні ілюстрації квітів – спочатку у вигляді графічних зарисовок вручну або з використанням графічного планшета. Ці ескізи, як зображення на першому фото були референсами які , передавали форму, деталі та ботанічну автентичність рослин. Було використано як лінійні, так і тональні техніки (*рис. 2.7, 2.8, 2.9*).

Рисунок 2.7 – Референси флористичних ескізів

Рисунок 2.8 – Ілюстрації ідей для проєкту

Подальша обробка й розробка здійснювались у Adobe Photoshop, де до зображень додавались кольорові шари, тіні, текстури, зберігаючи водночас природні відтінки флори. Photoshop також слугував інструментом для ретушування, видалення шумів та поєднання окремих елементів ілюстрацій.

Рисунок 2.9 – Референси ескізів

Для створення векторних елементів, контурів та окремих декоративних деталей було застосовано Adobe Illustrator. У цьому середовищі опрацьовувались квіткові композиції, додаткові елементи , назви та ботанічні написи. Ілюстрації набували завершеності, зберігаючи при цьому масштабовану якість для друку.

Фінальний етап – макетування артбуку – було реалізовано в Adobe InDesign. Тут зібрано всі сторінки в єдиний макет, сформовано структуру (обкладинка, зміст, розвороти з ілюстраціями, підписи до рослин), визначено формат сторінок, полів, сітки, типографіку та підготовку до друку (експорт у PDF).

Додатково слід зазначити, що на етапі створення ескізів важливу роль відігравала робота з референсами та ботанічними джерелами. Для кожної рослини підбирались фотографії, наукові ілюстрації або гербарні зразки (*рис. 2.10*), що дозволяло максимально точно передати її форму та характерні особливості. Наприклад, при зображенні гвоздики особлива увага приділялася текстурі пелюсток і серцевини, тоді як для ковиля важливо було відтворити складну структуру листя. Такий підхід забезпечує не лише художню виразність, а й наукову достовірність ілюстрацій.

Рисунок 2.10 – Фото та ілюстрації рослини

На етапі цифрової обробки в Adobe Photoshop активно використовувалися різні техніки накладання шарів, робота з пензлями та текстурами. Наприклад, для створення ефекту акварелі застосовувалися напівпрозорі кисті та м’які переходи кольорів, що надавало зображенням легкості та природності. У випадку з більш контрастними рослинами, такими як півон або тюльпан, використовувалися насичені кольори та глибші тіні для підсилення виразності. Це дозволило досягти балансу між реалістичністю та художньою стилізацією.

Використання Adobe Photoshop дало змогу створити чіткі контури та декоративні елементи, які доповнюють основні ілюстрації. Наприклад, для оформлення назв рослин використовувалися стилізовані шрифти з елементами рукописного письма, а також тонкі графічні рамки або орнаменти, що підкреслюють естетику сторінки. Векторна графіка також дозволяє легко масштабувати елементи без втрати якості, що є особливо важливим для друку артбуку.

На завершальному етапі макетування в Adobe InDesign велика увага приділялася композиції сторінок та зручності сприйняття інформації. Наприклад, на одному розвороті могла розміщуватися велика ілюстрація рослини, а поруч – короткий опис, назва та цікаві факти про рослину.

Використання модульної сітки допомогло впорядкувати елементи та створити візуальну гармонію. У результаті було сформовано цілісний продукт, де кожна сторінка є завершеною композицією, а весь артбук виглядає як єдиний художній об’єкт.

Додатково важливим етапом технічної реалізації стала організація робочого процесу та систематизація матеріалів. Для кожної області України створювалися окремі папки, що містили ескізи, фінальні ілюстрації, текстові описи та допоміжні елементи. Така структура дозволила уникнути плутанини під час роботи з великою кількістю зображень і забезпечила швидкий доступ до необхідних файлів. Крім того, використовувалася єдина система найменування файлів, що значно спростило процес макетування та підготовки до друку.

Особливу увагу було приділено підготовці зображень до друку, оскільки артбук передбачає високий рівень поліграфічної якості. Усі ілюстрації переводилися у колірну модель, яка використовується у друкарстві, з урахуванням можливих змін відтінків порівняно з екранним відображенням. Також здійснювалося налаштування роздільної здатності зображень, що забезпечує чіткість деталей при друці. Додатково перевірялися контрасти, насиченість кольорів і баланс світла, щоб уникнути втрати якості на папері.

Не менш важливим аспектом стала робота з типографікою, яка відіграє ключову роль у сприйнятті інформації. Для артбуку було обрано гармонійне поєднання декоративного шрифту для заголовків і більш простого, читабельного шрифту для основного тексту. Це дозволило створити баланс між естетикою та функціональністю. Також було враховано міжрядкові інтервали, відступи та вирівнювання тексту, що сприяє комфортному читанню та загальній візуальній впорядкованості сторінок.

У процесі створення макету важливу роль відігравало тестування різних варіантів розміщення елементів. Перед фінальним затвердженням було розроблено кілька пробних розворотів, що дозволило оцінити композицію, співвідношення тексту й зображення, а також загальну естетику сторінки. Це дало змогу обрати найбільш вдале рішення та уникнути перевантаження або,

навпаки, надмірної порожнечі в макеті. Такий підхід забезпечив гармонійність і цілісність усього видання.

Крім цього, було враховано вимоги до підготовки файлів для друкарні. Фінальний файл експортувався у форматі PDF із високою якістю друку, що гарантує точну передачу кольорів, чіткість зображень і відповідність макету технічним стандартам. У результаті технічна реалізація артбуку забезпечила не лише його візуальну привабливість, а й якість виконання, що є важливим для створення конкурентоспроможного продукту.

Отже, поєднання ручної графіки та цифрових інструментів Adobe забезпечило естетично довершене, професійно оформлене видання, яке відображає багатство флори України.

2.4 Візуалізація проєкту та підготовка макету до друку

Проєкт артбуку «Флора областей України» був реалізований із глибоким зануренням у художню, пізнавальну та технічну складову. Основна ідея полягала не лише в естетичному зображенні квітів, що ростуть на території України, а й у створенні функціонального видання, яке б поєднувало навчальний та творчий досвід користувача. Візуалізація та підготовка макету охоплювали кілька етапів, що поступово виводили роботу від першої концепції до завершеної друкованої форми.

Робота над візуальним стилем артбуку розпочалась із створення ручних ескізів (*рис. 2.11*) . Перші аркуші були виконані олівцем на папері: це були як окремі зображення квітів, так і композиційні рішення для титульної сторінки. В одному з початкових варіантів було зображено назву артбуку – «Флора областей України» – у простій прямокутній рамці з класичним шрифтом, без фону. Поступово дизайн ускладнювався: до рамки додавались детальні флористичні елементи – півонії, дзвіночки, ромашки, листя – які обрамлювали текст і створювали природну гармонію. На наступному етапі ці ескізи були скановані для подальшого цифрового опрацювання.

Рисунок 2.11 – Ескізи

Розфарбовування і деталізація ілюстрацій відбувались у середовищі Adobe Photoshop. Саме тут вручну, з використанням багатьох пензлів та палітр, відтворювалися натуральні відтінки пелюсток, листя та стебел (*рис. 2.12*). Наприклад, на одному зі скріншотів видно, як за допомогою watercolor-кистей (*рис. 2.13*) опрацьовувався об’єм квітк, створюючи реалістичні тіні, прожилки та кольорові переходи. Для досягнення ефекту живого зображення використовувалися шари, маски, м’які пензлі та акварельна текстура.

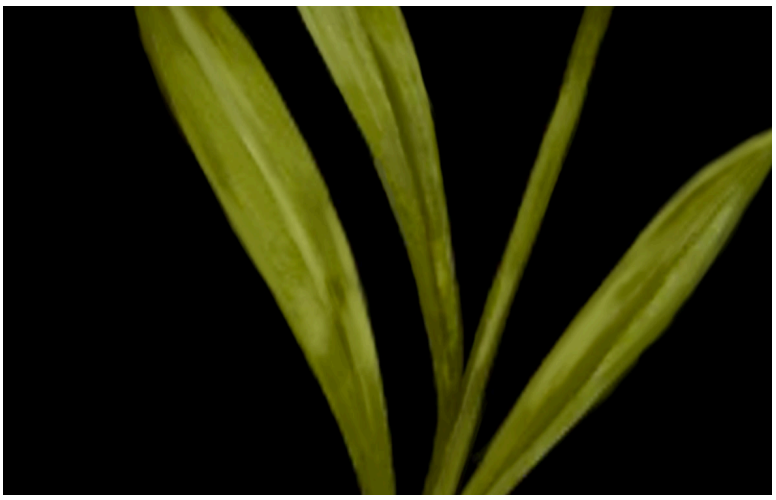

Рисунок 2.12 – Створення листків та стебеля

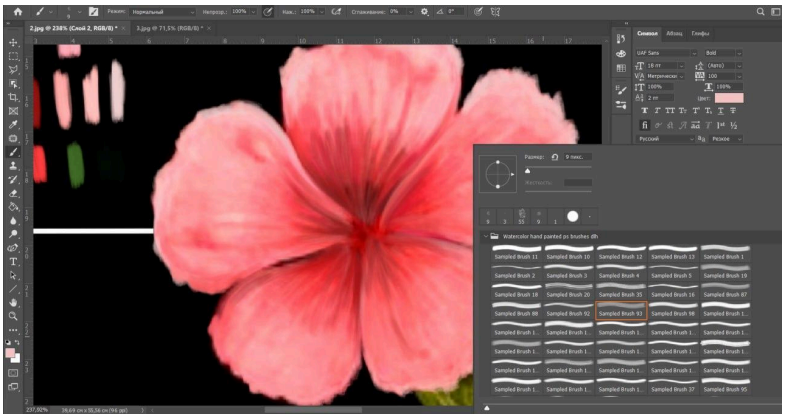

Рисунок 2.13 – Процес створення артбуку у Adobe Photoshop

Створені у Photoshop зображення доповнювались векторною графікою, яку було виконано у Adobe Illustrator. Саме тут формувались такі важливі елементи, як схематичні контури областей України, декоративні рамки, а також точні географічні позначки.

Усі елементи – ілюстрації, текстові блоки, декоративні вставки, сторінки для інтерактиву – були зібрані в в Adobe InDesign. Цей етап став фінальним у візуальному проєктуванні. InDesign дозволив не лише зручно розмістити усі компоненти по сторінках, а й дотриматись точних параметрів верстки: розмір сторінки , поля, лінії обрізу, стилі заголовків і тексту. Наприклад, у макеті чітко видно, як на розгортці одна зі сторінок містить повнокольорову ілюстрацію з описом рослини «Гвоздика Українська».

Додатково макет включає географічні розділи за адміністративними областями. Для кожної області виділена своя сторінка з короткою географічною характеристикою, контуром області, зображенням її меж і назвою вертикально вздовж сторінки. Це дозволяє користувачеві легко орієнтуватися у книжці та відчувати регіональну структуру України.

Зручність користування є одним із ключових аспектів при створенні артбуку, оскільки саме вона визначає, наскільки комфортно та інтуїтивно читач взаємодіє з виданням. У процесі розробки артбуку «Флора областей України» особлива увага приділялася логічній структурі та зрозумілій організації матеріалу. Розділення на області, чітка система заголовків і послідовність подачі інформації дозволяють користувачеві легко орієнтуватися у змісті та швидко знаходити потрібний розділ чи рослину.

Важливим елементом є також читабельність і візуальна розташування предметів. Для цього було використано контраст між заголовками, підзаголовками та основним текстом, а також достатні відступи між елементами. Розмір шрифту, міжрядковий інтервал і розміщення текстових блоків були підібрані таким чином, щоб забезпечити комфортне читання без перевантаження очей.

Окрему роль у забезпеченні зручності користування відіграє продумане розміщення візуальних елементів. Ілюстрації, текст і інтерактивні зони розташовані таким чином, щоб не заважати один одному, а навпаки — доповнювати загальну композицію. Наприклад, великі зображення не перекривають текст, а текстові блоки розміщені у зонах, зручних для сприйняття. Це створює гармонійний баланс і дозволяє читачеві легко перемикати увагу між різними елементами сторінки.

У фіналі весь макет був підготовлений до друку: встановлені потрібні кольорові профілі , враховані відступи під обріз , перевірено відповідність типографічним стандартам. Кожна сторінка експортувалась у PDF з високою якістю, що забезпечило збереження чіткості тексту та графіки при друкуванні.

Додатково варто зазначити, що на етапі візуалізації значна увага приділялася стилю всього видання. Це стосувалося не лише кольорової палітри, а й типографіки, товщини ліній, характеру ілюстрацій та декоративних елементів. Наприклад, для всіх назв рослин було обрано один стиль шрифту, який гармонійно поєднується з природною тематикою артбуку, а для описів – більш нейтральний і читабельний шрифт. Така стилістична єдність забезпечує цілісність сприйняття та робить видання професійно оформленим.

Важливим етапом підготовки макету стала також перевірка композиційної рівноваги кожної сторінки. Кожен розворот аналізувався з точки зору розташування візуальних і текстових елементів: чи не перевантажена сторінка деталями, чи достатньо вільного простору, чи логічно розміщені акценти. Наприклад, великі ілюстрації розміщувалися таким чином, щоб вони «дихали», а текст не перекривав зображення, а доповнював його. Це дозволило створити комфортний для сприйняття ритм перегляду артбуку.

Ритм і динаміка сторінок є важливими складовими візуального сприйняття артбуку, оскільки вони визначають темп перегляду та емоційний настрій читача. У процесі створення артбуку «Флора областей України» ритм формувався через продумане чергування різних типів сторінок: насичених ілюстраціями, текстових, інтерактивних та декоративних. Такий підхід дозволяє уникнути одноманітності та підтримує інтерес читача, створюючи відчуття плавного «руху» від сторінки до сторінки.

Динаміка досягається також завдяки варіюванню композиційних рішень. На одних розворотах домінують великі, детальні ілюстрації, які привертають увагу та створюють емоційний акцент, на інших – більше вільного простору, що дає змогу «відпочити» зору. Зміна масштабу елементів, розташування об’єктів і співвідношення тексту та зображення формує візуальну різноманітність, яка робить перегляд артбуку більш захопливим і живим.

Важливу роль у формуванні ритму відіграє кольорова гама. Перехід від яскравих і контрастних сторінок до більш стриманих і спокійних допомагає регулювати емоційне навантаження на читача. Наприклад, сторінки з

насиченими квітковими композиціями можуть змінюватися більш мінімалістичними розворотами з акцентом на текст або інтерактивні елементи. Така зміна кольорових і композиційних акцентів створює гармонійний баланс у сприйнятті.

Окрім цього, ритм і динаміка сторінок пов’язані з логікою подання матеріалу та структурою артбуку. Послідовність розділів, переходи між регіонами, повторювані елементи оформлення створюють відчуття цілісності та впорядкованості. Водночас варіативність у деталях дозволяє зберігати відчуття новизни. У результаті артбук сприймається як єдина композиційна система, в якій кожна сторінка є частиною загального візуального «ритму», що веде читача через весь зміст видання.

Окрім цього, у процесі підготовки до друку враховувалися технічні особливості поліграфії. Зокрема, перевірялась якість зображень , правильність кольорових профілів та відповідність відтінків при друці. Наприклад, деякі яскраві кольори, які добре виглядають на екрані, коригувалися для друку , щоб уникнути втрати насиченості. Також важливим було тестове виведення сторінок для перевірки реального вигляду перед фінальним друком.

Не менш важливим аспектом стала підготовка обкладинки як окремого. Вона виконувала не лише захисну, а й презентаційну функцію, тому її дизайн був ретельно продуманий: використано контрастні кольори, деталізовані ілюстрації та декоративні рамки. Наприклад, центральне місце на обкладинці займала стилізована квіткова композиція, яка одразу відображає тему артбуку. У результаті обкладинка стала своєрідним візуальним «вступом» до видання, що привертає увагу та формує перше враження читача.

Тестування макету є важливим етапом у процесі створення артбуку, оскільки дозволяє оцінити якість підготовленого матеріалу до друку та виявити можливі недоліки ще до фінального виробництва. У ході роботи над артбуком «Флора областей України» цей етап передбачав попередній перегляд макету як у цифровому форматі, так і у вигляді тестових друків. Це дало змогу перевірити

загальне візуальне сприйняття сторінок, їхню композиційну цілісність та відповідність задуму.

Одним із ключових аспектів тестування стала перевірка кольоропередачі. Відомо, що кольори на екрані можуть суттєво відрізнятися від друкованих, тому було проведено коригування відтінків для досягнення максимально природного вигляду ілюстрацій. Особлива увага приділялася передачі тонких градацій кольору, які важливі для зображення рослин, їх текстури та об’єму. Завдяки тестовим відбиткам вдалося уникнути перенасиченості або, навпаки, втрати яскравості кольорів.

Не менш важливим було тестування читабельності тексту та зручності сприйняття інформації. Перевірялися розміри шрифтів, міжрядкові інтервали, контраст між текстом і фоном, а також розміщення текстових блоків відносно ілюстрацій. Це дозволило внести необхідні корективи, щоб забезпечити комфортне читання та уникнути перевантаження сторінок. Також оцінювалася логіка переходів між сторінками та загальна навігація в межах артбуку.

Крім цього, тестування макету включало перевірку технічних параметрів, необхідних для якісного друку. Усі ці дії дозволили підготувати макет до фінального друку без помилок і забезпечити високий рівень якості готового видання, що відповідає професійним стандартам поліграфії.

Загалом, візуалізація та верстка артбуку стали поєднанням мистецької естетики, графічного дизайну та технічної точності. Результатом є багатофункціональне видання, яке не лише відображає природну красу флори України, а й запрошує читача до активної взаємодії, дослідження та творчості.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було опрацьовано базові поняття, пов’язані з природничою та художньою тематикою артбуку, зокрема поняття «артбук», «ботанічна ілюстрація», «колірна гармонія», «композиція». Було проаналізовано, як артбуки функціонують як носії не лише візуальної, але й культурної інформації, здатні формувати наратив, передавати атмосферу та акцентувати цінності. У виконанні завдання проведено огляд історії розвитку артбуку – від середньовічних манускриптів до сучасних мультимедійних арт-видань.

Одне з завдань роботи було присвячено художнім засобам, характерних для ілюстрованих видань. Визначено, що для успішної реалізації артбуку необхідно поєднати кілька складових: чітку колористику, стилістичну єдність, грамотне верстування, логічну подачу змісту, зручну навігацію по сторінках, адаптацію мови і зображень до цільової аудиторії. Окрему увагу приділено аналізу кольорових гармоній, символіки кольору, а також способів створення візуального ритму в межах книги.

У межах завдання проведено аналіз низки схожих проєктів – українських та міжнародних артбуків, присвячених природі, ботаніці, естетиці екосвідомості. Зокрема, були проаналізовані видання «Флорографія» [23], «The Green Witch Illustrated» [27], «Botanicum» [40] та інші, які дали уявлення про сучасні підходи до створення художньо-природничих книг. Аналіз структури, візуального стилю, типографіки, композиції та обкладинок дозволив сформувати чітке бачення майбутнього артбуку, визначити способи його стилістичного вирізнення та уникнення повторів..

У процесі виконання роботи були виконані авторські ілюстрації об’єктів (рослин), природного середовища , декоративних елементів, що підкреслюють регіональну ідентичність. Кожна область України була представлена через 1–2 характерні рослини, що є ендемічними, рідкісними або символічно важливими

для цього регіону. Усі ілюстрації виконані в єдиній графічній манері, з дотриманням ботанічної точності, але з виразним художнім стилем. Візуальний ряд було доповнено короткими пізнавальними описами та деталями, які емоційно занурюють читача в природу кожного регіону.

Фінальним завданням було створення повноцінного візуального концепту артбуку: розроблено макети сторінок, визначено типографіку, кольорову палітру, розгортки, загальну логіку структури. Обкладинка оформлена у стилістиці, що підкреслює природничу тематику видання, з використанням декоративної флористики та сучасної композиційної побудови. Верстка побудована так, щоб забезпечити зручність читання, візуальну динаміку й естетичну привабливість.

Крім того, результати виконаної роботи підтверджують актуальність поєднання мистецького підходу з науково-популярним змістом у сучасних видавничих проєктах. Створений артбук демонструє, що складна ботанічна інформація може бути подана у доступній, візуально простій формі, яка сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Такий підхід відкриває нові можливості для популяризації природничих знань серед широкої аудиторії, особливо молоді, яка орієнтується на візуальний контент і інтерактивні формати.

Важливим підсумком також є визначення перспектив подальшого розвитку проєкту. Артбук «Флора областей України» може бути розширений у вигляді серії видань, доповнений цифровими елементами (наприклад, інтерактивними додатками або QR-кодами), а також адаптований для міжнародної аудиторії шляхом перекладу та культурної інтерпретації. Це дозволяє розглядати проєкт не лише як завершену кваліфікаційну роботу, а як основу для подальших досліджень і практичної реалізації у сфері дизайну, освіти та культурної комунікації.

Отже, у процесі роботи було повністю реалізовано поставлені завдання. Результатом стала художньо-дизайнерська концепція артбуку, який поєднує пізнавальну, емоційну та естетичну функції. Проєкт не лише поглиблює знання про флору України, а й створює культурний продукт, здатний формувати

екологічну свідомість, національну ідентичність і візуальну культуру. Артбук «Флора областей України» має потенціал бути використаним у якості подарункового видання, елементу туристичної продукції та мистецького об’єкта з високою цінністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арт-бук як художня практика: що важливо знати про цей медіум. Your Art. URL: https://supportyourart.com/columns/artbook/

2. Бєлікова А. В., Здор О. Г., Лихолат О. В. *Артбук як інструмент збереження та популяризації локальної культурної спадщини (на прикладі проєкту «Проскурів. Дні і ночі»). Український мистецтвознавчий дискурс* (4). 2025. С. 17-32. ISSN 2786-5886, 2786-5894.

3. Бідун А. В. Артбук у теоретичному вимірі й у системі практик редактора. *Наукові записки Інституту журналістики.* Київ: КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2019. Т. 1. С. 79–94.

4. Бідун А. В. Артбук. Велика українська енциклопедія. URL : https://vue.gov.ua/Артбук (Дата звернення: 12.05.2026)

5. Бідун А. В. Типологічна специфіка артбуку як особливого виду книжкового контенту. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences,* 2019. № VII(32). Pp. 58–63. DOI: 10.31174/SEND-HS2019-192VII32-14

6. Була О. Зубр шукає гніздо. Туконі – мешканці лісу. Ведмінь не хоче спати: комплект книг. Львів: в-во Старого Лева, 2018. 116 с.

7. Величко Н. В. Тенденції розвитку засобів візуальної комунікації в контексті дизайну книги. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв.* 2020. № 3. С. 5–13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ had_2020_3_3.

8. Гажала В. В. Артбук як ефективний інструмент брендингу. *Соціокомунікаційні тенденції в медійному та науково - освітньому дискурсах.* 2024. С. 175–178.

9. Головко І. М., Правдівцева І. В. ARTBOOK як документознавча одиниця та інноваційний книжковий продукт: інформаційно-методичний збірник. Київ: Державний науково-методичний центр змісту культурно-мистецької освіти. 2021. 45 с.

10. Грищенко О. Книга художника як творчий метод у навчальному процесі. *Українська академія мистецтва*. 2015. №. 24. С. 90–98.

11. ДСТУ 3017-2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Київ : Держстандарт України, 2016. 42 с.

12. Завгородня Л. В. Основи літературного редагування та коректури : навчальний посібник. Черкаси, 2010. 164 с.

13. Здор О. Г. Рукописна книга художника. Шрифт як засіб творення образу книги. *Українська писемність та мова в манускриптах і друкарстві.* Київ. 2022. С. 205–215.

14. Злобіна Т. У. кожну руку по артбуку. ЛітАкцент: світ сучасної літератури. URL : https://litakcent.com/2010/05/14/ukozhnu-ruku-po-artbuku/. (Дата звернення: 28.04.2026)

15. Кавун А. І., Іванченко О. В. Артбук як оригінальний вид проектування та виготовлення книжкової продукції. *Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2021»* : XXIII Всеукраїнська наукова конференція молодих учених. С. 676-677.

16. Книга художника як особливий вид видань: історична ретроспектива та сучасні підходи. Освіта та самоосвіта. URL: https://referatss.com.ua/work/kniga-hudozhnika-jak-osoblivij-vid-vidan-istorichna-retrospektiva-ta-suchasni-pidhodi

17. Книга-тунель. What Is a Tunnel Book? Wonderopolis. URL : https://wonderopolis.org/wonder/What-Is-a-Tunnel-Book

18. Комар Т. В. Методологія проєктної діяльності: теоретичний аспект. *Зб. наук. праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна».* 2013. № 2 (8). С. 102–107.

19. Копецька О. Артбук як різновид нішевих видань. *Наукові записки Інституту журналістики.* 2014. Т.55. С. 66–69.

20. Леонардо да Вінчі - трактат про живопис URL: https://iua.waykun.com/articles/leonardo-da-vinchi-traktat-pro-zhivopis-stor-1.php (Дата звернення: 09.05.2026)

21. Листвак Г. Б. «Книга художника» як потенційний видавничий продукт. *Наукові записки Української академії друкарства.* 2010. № 2. С. 20–26. URL : https://nz.uad.lviv.ua/media/2-18/5.pdf.

22. Мартинюк О. Артбук як сучасний засіб візуальної комунікації з читачем. *Litteris et artibus: нові горизонти*. С. 323–326.

23. Мельничина Ю. Артбуки та з чим їх можна сплутати. Skvot. URL: https://skvot.io/uk/blog/artbooks-and-how-to-recognize-them (Дата звернення: 12.05.2026)

24. Мистецтво кольору Йоганнеса Іттена URL: https://www.arthuss.com.ua/books-blog/mystetstvo-koloru-yohannesa-ittena (Дата звернення: 13.05.2026)

25. Михайлова Р. Сафронова А. Про сучасний стан дослідження фотокниги у зарубіжному мистецтвознавстві. *Актуальні проблеми сучасного дизайну. Матеріали III Міжнародно науково‑практично конференці* . У 2‑х томах. Т.1. К: КНУТД 2021. С. 59 ‑ 63.

26. Михайлова Р., Гайдук М.. Артбук як різновид сучасних нішевих видань. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну».* Т. 2. Київ: КНУТД. 2024. С. 304-307

27. Мільчевич С. І. Комерційний артбук: виокремлення терміну та стилістичні особливості продукту. *Молодий вчений. Мистецтвознавство.* 2020.№4 (80). 536 с.

28. Назаревич В. Артбук як спосіб досягнення цілісності методами творчого самовираження. *«Простір арттерапії»: місце особистості в часи суспільних трансформацій» XIX Міжнародна міждисциплінарна науково-практична конференція*. 2022. С. 165–168.

29. Олійник В. Художньо-комунікативні трансформації книги на тлі еволюції візуальної парадигми в українському дизайні. Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну: наук. журн. / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Т. 6. № 1. Київ. 2023. С. 70–86. DOI : 10.31866/2617-7951.6.1.2023.279062

30. Підопригора С. Артбук у просторі літератури: художні особливості *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова.* 2018. №10. С. 44–50.

31. Приставка В. До питання диференціювання зінів та артбуків. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Вип. 75, том 2, 2024. С. 97–106.

32. Рафеєнко В. Війна 2022: есеї, поезія, щоденники. Львів: в-во Старого Лева, Нова Польща, 2022. 440 с.

33. Ру Дж. Флорографія. Ілюстрований довідник з вікторіанської мови квітів: книга. ArtHuss. 2024. 224 с.

34. Тен Щ. Прибуття: артбук. Видавництво, 2019. 128 с.

35. Теорія кольору Йоганна Вольфганга фон Гете URL: https://lib.kherson.ua/teoriya-koloru-yoganna-volfganga-fon-gete.htm (Дата звернення: 09.05.2026)

36. Abrams D., Weick M., Thomas D., Colbe H. and Franklin K. On-line ostracism affects children differentially from adolescents and adults. British Journal of Developmental Psychology. 29, 2011. C. 110–123.

37. Arin M.-H. The Green Witch Illustrated. Adams Media Corporation. 2024. 256 p.

38. Bailey J. A. Self-image, self-concept, and self-identity revisited. *J Natl Med Assoc.* 95, 2003. C. 383 – 386.

39. Bantock N. Griffin and Sabine 25th Anniversary Edition: An Extraordinary Correspondence. Chronicle Books, 2016. 48 p. URL : https://www.yakaboo.ua/ua/book_publisher/view/Chronicle_Books

40. Clarke M. Artists'books. The Concise Oxford Dictionary of Art Terms. Oxford : Oxford University Press, 2001. 262 p.

41. Drucker J. The century of artists' books. New York : Granary Books, 1995. 378 p.

42. Holden E. The Country Diary of an Edwardian Lady. Rizzoli. 2018. 192 p. URL : https://designbook.com.ua/publishing/rizzoli-57

43. Irmgard Musch, Jes Rust , Rainer Willmann. Seba. Cabinet of natural curiosities. Taschen. 592 p.

44. Marcel Duchamp: Boîte-en-valise, Salon für Kunstbuch. *Salon für Kunstbuch*. URL: https://www.sfkb.at/books/marcel-duchamp-boite-en-valise/ (date of access: 13.05.2026).

45. Masclet D. Ostracism in work teams: A public good experiment. *International Journal of Manpower*. 2003. Vol. 24. P. 867–887.

46. Milchevych S., Zhuk N. Commercial artbook: specification of the term and stylistic features of the product. *Young Scientist*. 2020. Vol. 4, no. 80. DOI : 10.32839/2304-5809/2020-4-80-111.

47. Rothman J. Nature Anatomy: The Curious Parts and Pieces of the Natural World. Workman Publishing. 2015. 224 p.

48. Scheithauer H., Hayer T., Petermann F., Jugert G. Physical, verbal and relational forms of bullying among students from Germany: Gender-, age-differences and correlates. Aggressive Behavior. 2006. Vol. 32. Pp. 261–275.

49. Stefyn N. What's Like to be a concept artist Interview with Tyler James. CG Spectrum. URL: https://www.cgspectrum.com/blog/what-it-is-like-to-be-a-professional-concept-artist. (date of access: 26.04.2026)

50. Willis C. Botanicum Poster Book. Big Picture Press. 2017. 56 p.

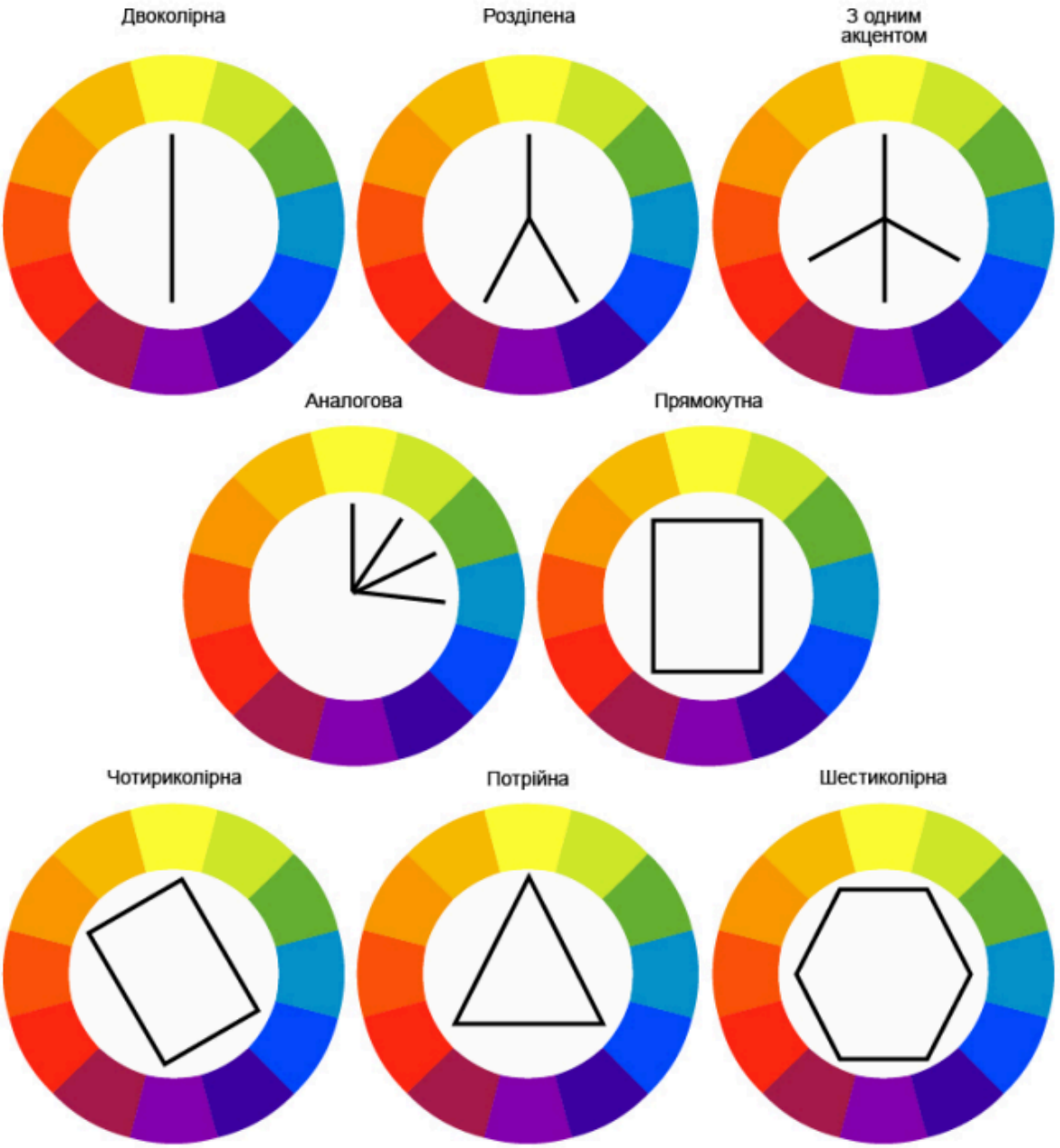
ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток Б

Колірні гармонії

Додаток В

Процес створення артбуку

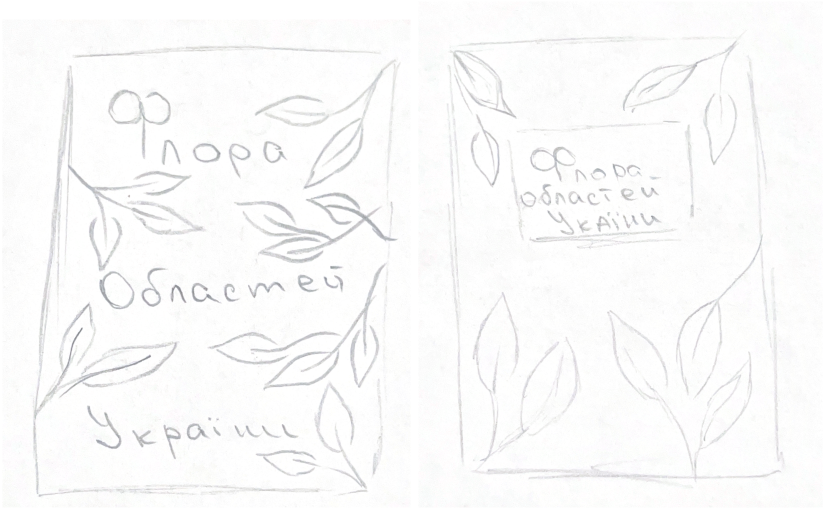

Рисунок В.1 – Перші спроби створення титульної сторінки

Рисунок В.2 – Готова титульна сторінка

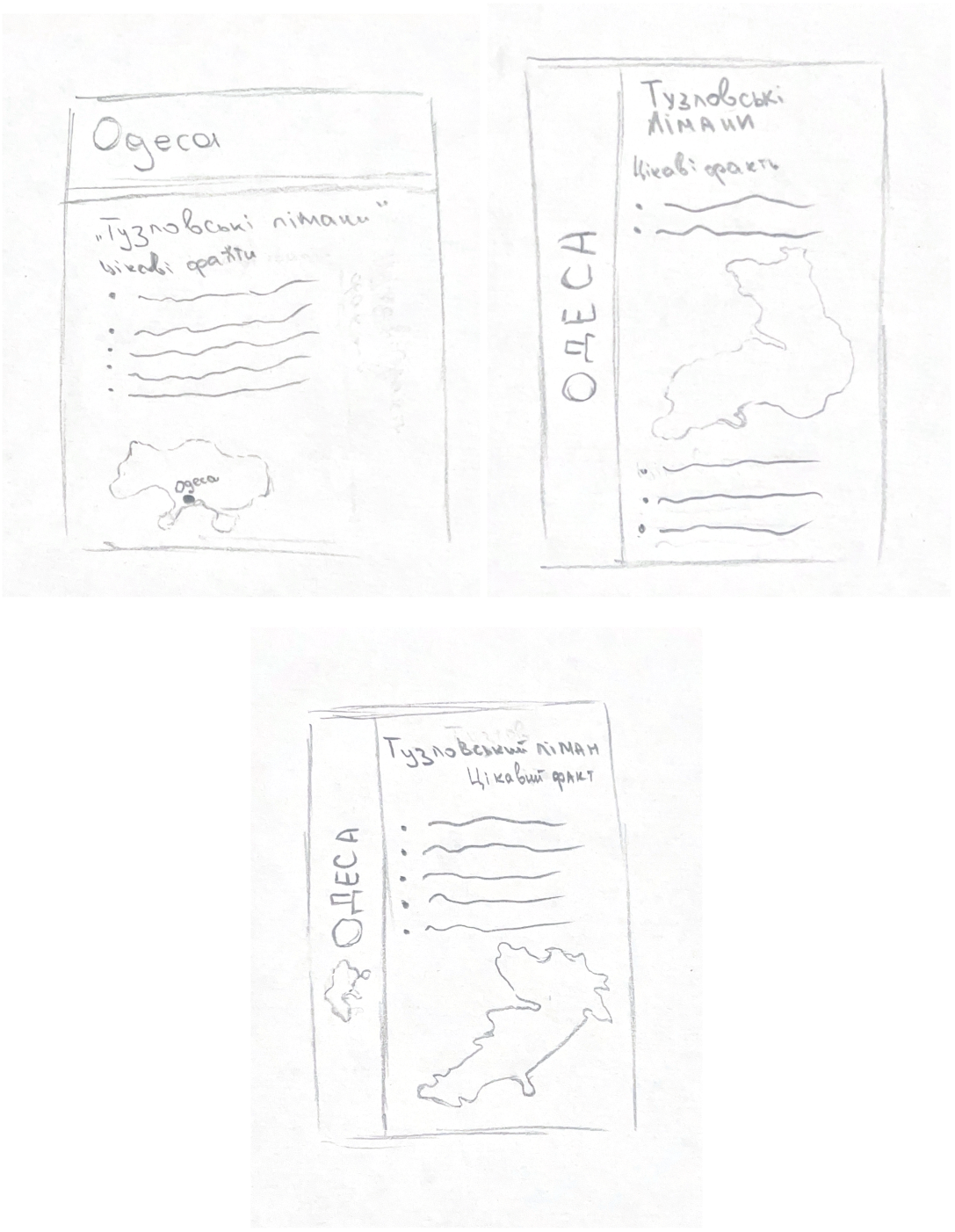

Рисунок В.3 – Процес створення сторінки артбуку

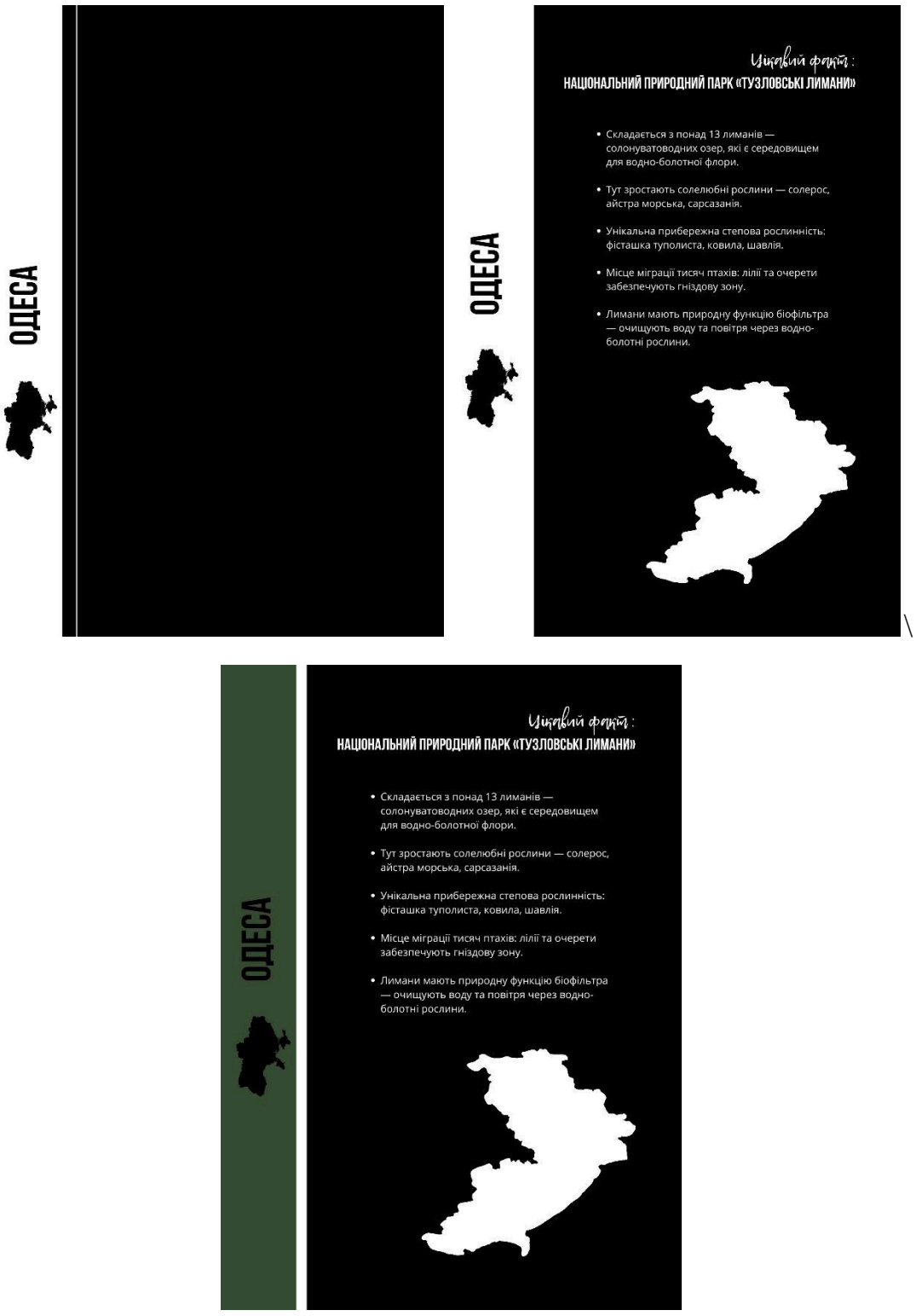

Рисунок В.4 – Процес створення сторінки з областю

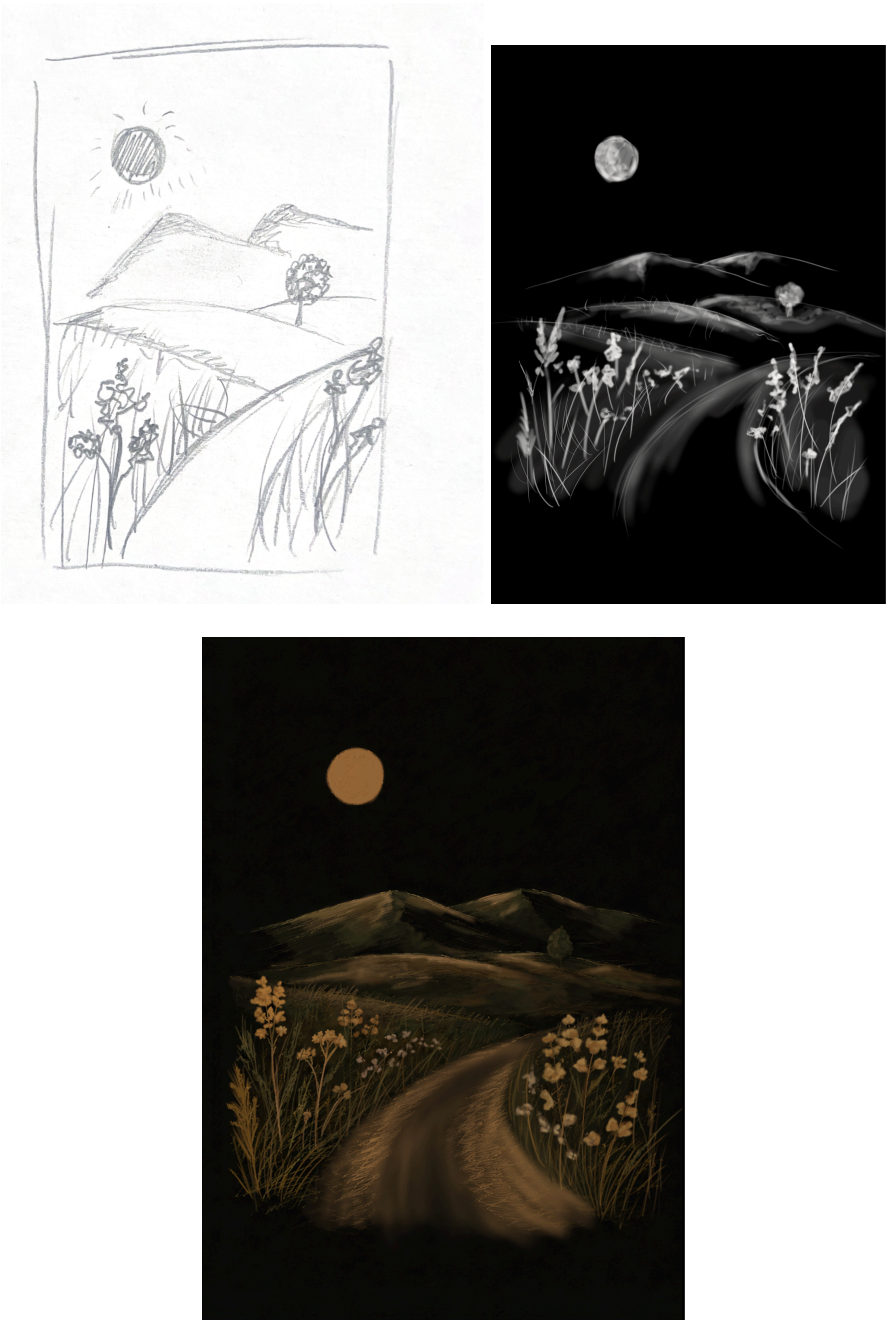

Рисунок В.5 – Процес створення сторінки

Рисунок В.6 – Процес створення сторінки з цитатою

Рисунок В.7 – Мокап арт-буку

Рисунок В.8 – Мокап арт-буку

Рисунок В.9 – Мокап арт-буку

Рисунок В.10 – Мокап арт-буку